

Proložac

VELIKA GOSPA 2025.

.....
U ŽUPI PROLOŽAC – NA VRLJICI
.....

PROGRAM

I. TRODNEVNICA

Utorak, 12. kolovoza u 18:30, Opačac

- krunica, sv. misa i propovijed – predvodi: fra Zoran Kutleša, župnik i gvardijan u Imotskom

Srijeda, 13. kolovoza u 18:30, Durmiševac, crkva V. Gospe

- krunica, sv. misa i propovijed – predvodi: fra Radoslav Tolić, župni vikar u Imotskom

Četvrtak, 14. kolovoza u 18:00, Zelena katedrala

- pokorničko bogoslužje, krunica, sv. misa i propovijed – predvodi: fra Ivan Udovičić, vikar i tajnik Franjevačke provincije Presv. Otkupitelja u Splitu

II. SVETKOVINA VELIKE GOSPE

Petak, 15. kolovoza

- 4:00 – otvaranje Gospine crkve
- 4:30 – 11:30 – prigoda za osobnu ispovijed
- 5:30 – zavjetna sv. misa na Opačcu – predvodi i propovijeda fra Zoran Kutleša, župnik, dekan i gvardijan u Imotskom
- 5:00, 6:00, 7:00, 8:00 i 9:00 – jutarnje svete mise u Zelenoj katedrali
- Sv. misu u 5:00 predvodi i propovijeda don Mate Munitić, župnik u Zagvozdu
- 10:30 – procesija sa slikom od Gospine crkve do Zelene katedrale
- 11:00 – svečana sv. misa u Zelenoj katedrali – predvodi i propovijeda fra Mario Knezović, župnik u Kočerinu
- 19:00 – večernja sv. misa i blagoslov djece u Zelenoj katedrali – predvodi i propovijeda fra Ivan Vuletić, profesor na KBF-u Split

Proložac

GODINA XLIV.

BROJ 1 (107) VELIKA GOSPA 2025.

HODOČASNICI NADE

Župnikova riječ o blagdanu Velike Gospe 2025

Dragi Proložani i dragi hodočasnici!

Radosna srca sve vas pozdravljam o blagdanu Velike Gospe na našoj Vr-ljici. Na ovom prekrasnom mjestu, na kojem kuca duhovno srce drage nam Imotske krajine, susrećemo se kako bismo iskazali čast Isusovoj i našoj majci Mariji, mi hodočasnici nade – Mariji, Majci nade!

Ovaj blagdan Velike Gospe slavimo u okviru Svete godine koja je, po namisli preminulog pape Franje, u znaku „nade koja ne razočarava“. Pozvani smo da kao „hodočasnici nade“ osnažimo svoju nadu obnavljajući svoj odnos s Bogom. A upravo blagdan Marijina uznesenja u nebesku slavu, spaja spomen na njezin zemaljski život s njezinom proslavom u nebu, pružajući nam poruku nade i utjehe. I dok se danas okupljamo oko njezina lika povjerimo njoj, „koja zna najbolje sve

naše nevolje“, svoje brige i boli, svoje radosti i nade.

Iako smo hodočasnici nade nismo oslobođeni životnih poteškoća. Razočarani smo mnogim stvarima koje ne funkcioniraju: nadamo se da će biti bolje, da će se problemi riješiti, ali umjesto toga čini se da stvari svakim danom bivaju gore. Tješe nas obećanjima bez ispunjenja. Guši nas gospodarska i društvena kriza, uznemiruje nas skupoća i dužničko sužanjstvo, boli nas nezaposlenost, neimaština, zavist i nesloga.

Jednako tako kao „hodočasnici nade“ znamo da postoji i druga strana života. Blagdan Velike Gospe na našoj Vrljici izvanredna je prigoda da se prisjetimo da nismo siročad, da imamo Majku na nebu koja nas uči vrlini čekanja i kreposti nade, čak i onda kada se sve čini besmislenim. Gospa je uvijek s nama kao Majka nade koja je iskusila da je Bog vjerran svojim obećanjima. Uznesena u nebesku slavu svjedoči da je Nebo moguće. Prisutna u našoj povijesti i patnji, upravlja nam poruku nade i ohrabrenja, da svoj pogled upravimo na konačni cilj našega života s Bogom. Proslavljena kod Boga pouzdano je jamstvo da je i nama osigurana sudbina spasenja kao i njoj. Uskrsnuli Krist ostvaruje svoje otkupljenje, Marija je već ono što ćemo i mi biti u našem uskrsnuću.

Stoga dragi Proložani i dragi hodočasnici, u sakramentu pomirenja doživimo Božju milosrdnu ljubav koja nas pridiže i prihvaća, grli i oprašta. Na ovom jedinstvenom mjestu, u „Zelenoj katedrali“ Gospa nam dolazi kao brižna majka. Poziva nas da budemo doista hodočasnici nade koja nije iluzorna projekcija prema budućnosti, niti se hrani žaljenjem za prošlošću. Nada ima veze s našim sadašnjim životom i radom. I usred poteškoća, Marija nam poručuje: „Ustanite! Gledajte naprijed, ima nade za sve nas. Nada je naše sidro i naše jedro (Papa Franjo). Ta nada oslobađa nas straha i tjeskobe sadašnjeg života i pomaže nam da živimo svaki dan kao uskrsnuli, donoseći ovdje i sada svjetlo dobra u tamu zla.

U duhu sjedinjeni sa svim vjernicima koji se danas okupljaju u Gospinim svetištima diljem Lijepa naše molimo Mariju, Majku nade da osnaži našu nadu, da budemo osobe nade svojim bližnjima, uporni u zalaganju za istinu i pravdu. Molimo Gospu da ojača našu ljubav da prolazimo zemljom čineći dobro, da ustrajemo u pradjedovskoj vjernosti Bogu, Crkvi i svom narodu.

Vaši

s. Terezina,
fra Nedjeljko
i župnik fra Vinko

MAJKA NADE U GODINI NADE

.....

Za Svetu godinu 2025. papa Franjo objavio je pismo pod naslovom „Nada ne razočarava“ pozivajući nas da osnažimo svoju nadu i svoju povezanost s Bogom. U istom pismu predstavio je Isusovu i našu majku Mariju kao Majku nade, koja nas vodi Isusu.

.....

U Papinoj misli naziv „Majka nade“ ne znači da je Marija, naša sestra u vjeri, izvor i ishodište te nade, nego da je kao majka Isusa Krista, koji je naša jedina nada, i Marija naša Majka nade.

Svi se nadamo. Nada je naše zajedničko dobro. U srcu svakoga od nas prebiva nada kao želja i očekivanje dobra. Nada nam daje volju za život i rad. Nadati se znači biti znatiželjan, iščekivati i ustrajati u čekanju, imati povjerenja, pouzdavati i oslanjati se na nekoga ili nešto. Čeznemo za nadom koja se izdiže iznad onoga što pruža znanost, tehnika i bogatstvo, za nadom koja „nije lakovjeran optimizam, nego dar milosti u zbilji života“. Evanđelje nas poziva na ulazak u živost nade koja se temelji u Bogu i njegovim obećanjima. Uskrsnuli Krist je naša nada, pralik naše kršćanske nade, usredotočene na njegovo uskrsnuće i iščekivanje njegova slavnog dolaska.

Marija - znak nade u Kristu

Svojim uskrsnućem od mrtvih Krist nam daruje živu nadu i jamči da ćemo zajedno s njime živjeti kod Boga. Njegova i naša majka Marija podržava tu nadu i poziva nas da se, zajedno s njom, pouzdanjem povjerimo Bogu i dopustimo da nas obuzme njegova neizmjerana ljubav. Mariju je Duh Gospodnji ispunio nadom koja ne postiđuje, tako da nam je uzor u vjeri, nadi i ljubavi te savršenom jedinstvu s Kristom. Svojim primjerom pokazuje da je nada jača od beznada, zora je i nada spasenja, znak nade u Kristu.

Svojim pristankom da bude Otkupiteljeva majka omogućila je da nada tisućljeća postane stvarnost, da uđe u ovaj naš svijet i u našu povijest. Njezinim posredstvom Bog se utjelovio, postao je jedan od nas i nastanio se među nama. Stoga je u kršćanskoj pobožnosti Gospa nazivana i čašćena

kao znak nade koja nas podsjeća na duboke težnje za boljim svijetom za kojim čezne ljudsko biće. Taj svijet je već sada nazočan u klici, ali ne u potpunosti. Ljepota Marijina duha djevice, žene i majke pomaže očima našega srca zapaziti dio nedokučiva neba koje je cilj naših nada i čežnji.

I Marija je provodila život poput drugih žena njezina vremena, bila je hodočasnica na putu vjere i nade, bila je djevica te je postala majka Sina Božjega. Njezina je uloga nezaobilazna u povijesti spasenja. Majka nade bila je i još uvijek je u službi drugih, u službi Krista i djela otkupljenja, u službi nas vjernika. U odnosu na nas vjernike ona je pralik, slika i uzor, ali uvijek u Kristu, sudjelujući u Kristovu otajstvu i u neprestanom odnosu na Krista i Duha Svetoga. Po svom uznesenju u nebesku slavu ona je živa slika onoga što ćemo svi mi koji vjerujemo biti na kraju vremena. Marijina proslava u tijelu i duhu je zasvjedočena upravo po sličnosti sa svojim uzorom proslavljenim

»Majka nade bila je i još uvijek je u službi drugih, u službi Krista i djela otkupljenja, u službi nas vjernika. U odnosu na nas vjernike ona je pralik, slika i uzor, ali uvijek u Kristu, sudjelujući u Kristovu otajstvu i u neprestanom odnosu na Krista i Duha Svetoga.«

Kristom, koji je naš najviši uzor nade. Kristovo uskrsnuće je uzrok budućih uskrsnuća, koja se događaju upravo u Kristu i po Kristu. Po svom uskrsnuću Krist je u stvarni i primjerni uzrok konačne proslave svih nas vjernika.

Majka nade za hodočasnike nade

Tema „Marija, majka nade“ nije jedino protega prema budućnosti, nego je učinkovita u sadašnjosti, ovdje i sada, sastavni je dio našega kršćanskoga življenja. Marijino otajstvo posjeduje veliku važnost za sadašnje vrijeme u povijesno-spasenjskoj dimenziji. Proslavljena Gospa u Božjem nebu nije daleko od našega života, nije daleko od naše „žalosti i tjeskobe“. Budući da je kod Boga znak nam je „radosti i nade“ na zemaljskom hodočašću sve do dolaska „dana Gospodnjega“. Vjerman je i konkretan znak povezanosti između neba i zemlje, između eshatološke budućnosti i trenutnog hoda povijesti. Pralik je ostvarene nade, sidro koje povezuje čitavi Božji plan spasenja, zora i nada spasenja.

Naš ljudski život je putovanje. Prema kojem cilju? Kako pronaći put na uzburkanom moru povijesti? Na tom olujnom putovanju pogledom tražimo zvijezde koje nam pokazuju put. Već od davnih vremena Crkva pozdravlja i zaziva Mariju, Majku Božju, kao zvijezdu mora, zvijezdu nade. Na našem putovanju na moru povijesti treba nam svjetlo nade, trebaju nam osobe koje primaju svjetlo od Krista i nude ga kao

orijentir za naše putovanje. A tko nam bolje od Marije može biti zvijezda nade? Ona koja je svojim pristankom otvorila vrata našeg svijeta samom Bogu, ona koja je postala živi Kovčeg Saveza, u kojemu Bog uzeo tijelo i postao jedan od nas (Benedikt XVI.)?!

Kroz stoljeća kršćani se obraćaju Mariji posebno kada ponestanu ljudske nade, tj. u bolesti i patnji, pred očima smrti, u ratu i izbjeglištvu u prirodnim nedaćama. I danas se pouzdajemo u zagovor Majke nade, obnavljajući u srcu kršćansku nadu, poput kruha potrebnu za svagdanji život. Mariji, majci i znaku nade u Kristu, obraćamo se moleći zdravlje za tijelo i utjehu za dušu, za dar Krista koji ispunja sve naše nade. Danas više nego ikad, dok tamni oblaci rata i mržnje prekrivaju naše obzorje, stvarajući zavjesu koja zasjenjuje našu nadu, Marija, Majka nade, puna milosti i puna Boga pomaže nam da budemo osobe nade koje rade na izgradnji mostova kulture i čovječnosti, ljubavi i mira.

Marija je Zvijezda mora i Majka nade koja zna kako nas voditi u životnoj plovidbi prema konačnoj luci slave. Ona nam je voditeljica na putu prema nebeskoj domovini, kao zvijezda mora, osnažuje našu nadu koja se temelji na pouzdanju u Boga čija ljubav prema nama ne prestaje i koji čeka kako bi nas i u najbolnijim trenucima utješio svojom prisutnošću. *Naša nada je u tome da nas Bog ljubi onakve kakvi jesmo, ljubi nas neprestano i ljubi svakoga od nas. On nas je stvorio jer želi da budemo sretni. Naše pouzdanje, naša*

»*Marijino otajstvo posjeduje veliku važnost za sadašnje vrijeme u povijesno-spasenjskoj dimenziji.*

Proslavljena Gospa u Božjem nebu nije daleko od našega života, nije daleko od naše „žalosti i tjeskobe“.«

nada nije običan optimizam; riječ je o nečem drugom, nečem većem! Ako je Bog s nama, nitko nam neće ukrasti krepost koja nam je apsolutno potrebna za život. Nitko nam neće ukrasti nadu (Papa Franjo).

Crkva svijetu pokazuje Mariju kao znak nade i konačne pobjede dobra nad zlom. Ona koju zazivamo milosti puna podsjeća nas da smo svi braća i da je Bog naš Stvoritelj i naš Otac. Bez Njega, ili još gore, protiv Njega, nikada ne bismo mogli naći put koji vodi ljubavi, ne bismo mogli pobijediti moć mržnje ni nasilja, nikada ne bismo mogli izgraditi dugotrajan mir. Zbog toga joj, potaknuti djetinjim pouzdanjem, recimo: Nauči nas, Marijo, vjerovati, nadati se i ljubiti poput tebe! Pokaži nam put koji vodi prema miru, put prema Isusovu kraljevstvu! Ti, Zvijezdo nade, koja nas očekuješ u neprolaznu svjetlu vječne domovine, svijetli nam i vodi nas u svagdanjem životu, sada i na času smrti naše.

Dinko Aračić

HODOČASNICI NADE PO NEUTABANIM STAZAMA

.....

Kako bi bilo u Godini nade poći kao hodočasnik nade u pohod samome sebi?

.....

Drago je Maršić u prošlom broju *Prološca* naveo fra Silvestrovu misao da „nije lako ići sebi u pohode“. Vjerojatno je fra Silvestar mislio da nerado ulazimo u same sebe, da nam je put do nas samih težak i naporan, da ga rado izbjegavamo i često zanemarujemo. Kako smo rijetko na putu k sebi, taj put, s vremenom, postaje neprohodan, òputina kojom nitko ne prolazi, neutabana staza zarasla u draču i trnje.

U običnom hodu ili na hodočasničkom putu nije moguće preskakati sljedeći korak. Kad smo na malo dužem putu, obično dijelimo stazu: najprije do onog stabla ili do prvog zavoja, misleći da će nam put biti lakši i brži. No za ispravan hod potrebno je poslušati vlastito tijelo, uskladiti ritam koraka i disanja. Jednako tako važno je imati na pameti da put nije isto što i cilj i da su rijetki veliki skokovi i pomaci. Važni su mali i prvi koraci.

»Iako nam se čini težak „put k sebi u pohode“, isplati ga se poduzeti. Jer jedino ako se susretneš sa samim sobom možeš se susresti s drugim i s Bogom.«

Za ekspediciju, za istraživačko putovanje u vlastito inozemstvo, za ići sebi u pohode potrebni su mali koraci, bolje rečeno, sljedeći koraci. Potrebno je razlikovati između visokih ideala i stvarnih mogućnosti. Što je, gledajući realno, sljedeći korak te njega dosljedno poduzeti, korak po korak ići po neutabanoj stazi u otkrivanju samoga sebe. Da bi naš osobni napredak bio uspješan i da bi duhom rasli

i sazrijevali, važno je biti svjestan što je doista važno.

Fra Silvestar je imao pravo, put do spoznaje samoga sebe naporan je i težak. Taj pohod zahtijeva hrabrost, promišljanje i spremnost suočiti se s vlastitim nedostacima i slabostima, prihvatiti samoga sebe, svoje dobre i loše strane. Iako nam se čini težak „put k sebi u pohode“, isplati ga se poduzeti. Jer jedino ako se susretnješ sa samim sobom možeš se susresti s drugim i s Bogom. U svakom slučaju vrijedno je napora hodočašće koje te može dovesti do veće odanosti prema samom sebi, do samo-prihvaćanja i ispunjenijeg života. Za hodočašće samome sebi potrebno je odvojiti vrijeme, predati se sebi i usredotočiti se na svoje snage.

Put do sebe put je spoznaje samoga sebe što svaki od nas poduzima na različit način. To je dulji proces boljeg upoznavanja samoga sebe, istraživanje vlastitih potreba i želja te življenja autentičnim životom. U pohodu sebi otkrit ćeš duboko značenje samospoznaje, pronalaska i prihvaćanja svoga pravog *ja*. Na tom putu svladavat ćeš prepreke, učiti se voljeti sebe i osobno rasti. Pozornost i nutarnja ravnoteža prate te dok jačaš svoju vezu s drugima i s Bogom.

Put k samom sebi potaknut će te da uroniš u sebe i svjesno promatraš svoje misli, osjećaje i postupke. To svjesno promatranje postaje ključ koji će ti omogućiti da posložiš svoje osobne

»U pohodu sebi otkrit
ćeš duboko značenje
samospoznaje, pronalaska i
prihvaćanja svoga pravog *ja*.
Na tom putu svladavat ćeš
prepreke, učiti se voljeti sebe i
osobno rasti.«

vrijednosti, uvjerenja i ciljeve. U pohodu samome sebi naučit ćeš kako prepoznati i razviti svoje sposobnosti i darove kojima te Bog obdario, kako se osloboditi pretjeranih očekivanja i kako biti ono što jesi. Otkrit ćeš postupke za prevladavanje straha i obzira, njegovati ljubav prema sebi i provoditi ispunjen život sa smislom i svrhom.

Stoga, ne boj se zaroniti u svijet samospoznaje i otkriti vlastitu nutarnju mudrost kako živjeti autentično, razvijati svoj potencijal i pronaći svoju istinsku bit u ispunjenom životu. Ako u tvom životu ima neutabanih staza, onda je pametno s drugima se dogovoriti i ne polaziti sam na put. Potreban je orijentir već kod planiranja puta. Gledano kršćanski, ti sam moraš učiniti prvi korak prema drugima.

Hodočasnici nade trebamo biti i u pohodu samome sebi imajući na umu: Boga se ne susreće samo na cilju, on je s tobom i na neutabanim stazama, na neprohodnim putima tvoga života.

D. A.

PRVOPRIČESNIČKO SLAVLJE

Prva pričest u našoj župi slavila se u drugu nedjelju u mjesecu svibnju na *Majčin dan*, 11. svibnja 2025. na misi u 10.30. Prvopričesnici su se pripremali za tako važan događaj u svom životu kroz cijelu godinu. Time se prvopričesnicima i vjernicima daje do znanja da je prva pričest važan događaj u njihovu životu, u njihovim obiteljima i u životu naše župe. Na početku misnog slavlja župnik je pozdravio prvopričesnike, roditelje i sve prisutne, a onda je slijedio pozdrav predstavnika roditelja:

Draga naša djeco, dragi prvopričesnici! Pozdravljam vas u ime svih nas, vaših roditelja, i čestitam vam na današnjem danu, danu vaše Prve sv. pričesti. Danas, po prvi put, vi smijete pristupiti stolu Gospodnjem i primiti u svoje srce tijelo Kristovo. Za taj velik i važan događaj u vašem malom životu dugo ste se pripremali. U tome su vam pomagali vaši roditelji, časna sestra Terezina, svećenici, vjeroučitelji, djedovi i bake, braće i sestre. Svaki dan zrno dobrote u vas je „sijala” vaša učiteljica, nastojeći da od vas izrastu dobre i čestite osobe.

Dok je danas vaše srce puno ushićenja i radosti, ne zaboravite Bogu zahvaliti za sve te drage i dobre osobe.

Danas je vaša duša čista poput ljiljan cvijeta. Isus prima vaše molitve i dobre želje...

Zato nemojte prestati u svom životu svaki dan moliti i Bogu zahvaljivati za sva dobra koja ste primili i koja primete u svetoj ispovijedi i pričesti. Svi se mi moramo truditi i

biti bolji poslije svake svete ispovijedi. U tom se sakramentu preporučamo i postajemo novi i bolji ljudi.

Molimo Gospodina da nam u tome pomogne. U ovoj svetoj

misnoj žrtvi nastavimo s cijelom župnom zajednicom hvaliti i slaviti Gospodina poput svetog Franje Asiškoga!

Nakon toga prvopričesnici su uveličali euharistijsko slavlje brojnim recitacijama i pjesmama. Svako dijete imalo je posebnu ulogu i imalo je važan zadatak na taj poseban dan. Recitacije i pjesme koje su pjevali uvježbavali su sa sestrom Terezinom. Svaka recitacija, svaka pjesma naših prvopričesnika

izvedena je s puno ljubavi i emocija, da je tijekom misnog slavlja dodirnula ne samo srca roditelja nego i cijele župne zajednice.

Svi prvopričesnici bili su odjeveni u bijele haljine. Izgledali su kao jedna duša i jedno tijelo, jedno srce i jedno odijelo. Tijekom primanja tijela Kristova prvopričesnici su pristupali pojedinačno, nakon njih njihovi roditelji i ostala župna zajednica.

Našim dragim prvopričenicima neka Isus, kojega su primili u svetoj pričesti, bude prijatelj i učitelj kroz život. Neka uvaju Isusa i njegovo Srce u svome srcu jer će samo tako ovim svijetom širiti istinsku i pravu ljubav.

Neka budu primjer i poticaj dobra jedni drugima i drže se božjih zapovijedi.

A njihovi dragi roditelji neka im budu potpora u vjerskom odgoju i u životu da svi živimo ljubav ne samo riječju nego i djelom.

Marija Maršić

PRVOPRIČESNICI 2025.

1. Bralo, Ivano
2. Bubalo, Ivan
3. Bubalo, Josip
4. Čujić, Luca-Ivana
5. Grabovac, Ante
6. Grabovac, Maja
7. Ivanko, Karlo
8. Kolovrat, Ema
9. Lasić, Martin
10. Lozo, Marija
11. Maršić, Filip
12. Maršić, Josipa
13. Maršić, Kiara

14. Meter, Daniel
15. Mikulić, Filip
16. Mršić, Paola
17. Odak, Iva
18. Odak, Mia
19. Petričević, Ema
20. Prgomet, Matej
21. Radeljić, Emanuel
22. Radeljić, Maja
23. Radeljić, Nika
24. Šerlija, Petra
25. Tolić, Nera

SAKRAMENT SV. POTVRDE (KRIZME)

U nedjelju 4. svibnja 2025. u našoj župi don Alojzije Bavčević, po odredbi našega nadbiskupa mons. Zdenka

Križića, podijelio je u našoj župi sakrament sv. potvrde 33 naših mladih župljana. Oni su se tijekom dvije

godine pripremali za ovaj trenutak koji u vjerničkom sakramentalnom životu predstavlja postignuće vjerničke zrelosti. Za taj trenutak prve godine pripremala ih je vjeroučiteljica Maja Ivanko, a u drugoj godini s njima je radio župnik fra Vinko. O tome što bi u njihovu životu ovaj sakrament trebao značiti u prigodnoj homiliji, riječima iskusna i zauzeta duhovnog

voditelja, govorio je njima, njihovim roditeljima, kumovima i svim prisutnima don Alojzije. Krizmanici su s primjerenom ozbiljnosti i pobožnosti pristupili ovom činu, a nama preostaje zaželjeti da ovaj događaj ne bude kraj njihova redovita prakticiranja vjere nego početak potpunijeg življenja kršćanskoga života.

KRIZMANICI ŽUPE SV. MIHOVILA PROLOŽAC

.....

Dan krizme: 4. svibnja 2025.

.....

1. Adžija, Ana Laura
2. Božinović Karauz, Marin
3. Cvitanović, Mijo
4. Češljar, Luka
5. Čujić, Marijan
6. Grabovac, Ante
7. Grbavac, Dragan
8. Klarić Dračar, Ivan

9. Lasić, Draga
10. Lasić, Ivona
11. Lasić, Josip
12. Lasić, Kiara
13. Lasić, Marija
14. Lasić, Marko
15. Leko, Lara

16. Leko, Matijana
17. Leko, Mihaela
18. Maršić, Anđela
19. Maršić, Ena
20. Maršić, Josip
21. Maršić, Mateo
22. Maršić, Paško

23. Mustapić Jogun, Antonija

24. Petričević, Ivana

25. Petričević, Lucija

26. Petričević, Marina

27. Pirić, Mateo

28. Rako, Marijo

29. Šimić, Marijana

30. Šimić, Miro

31. Škegro, Matej

32. Štrljić, Karla

33. Tolić, Anamarija

VELIKI ČETVRTAK I VELIKI PETAK

.....
 Častili smo muku Kristovu – otajstvo našeg otkupljenja
 .....

Otajstvo muke Kristove osobito se bogato i na poseban način časti diljem Dalmacije, kako na otocima, tako u priobalju, a i dijelu njezine unutrašnjosti. Najdojmljiviji su oblici toga čašćenja višesatne procesije i posebno starinsko pjevanje. Naša je Imotska krajina i po tome poznata i gotovo svaka župa ima svoje običaje koji se njeguju neki već i stoljećima.

U našoj župi osobitost čašćenja muke Kristove, pored propisanih obreda, očituje u uobičajenim dvjema procesijama za križem: na Veliki

četvrtak i Veliki petak. Desetljećima unaprijed u posebnoj knjizi upisani su križonoše, a njih redovito roditelji u nju upisuju još kao dječaciće.

Na Veliki četvrtak 17. travnja 2025. u 17 sati slavili smo Misu večere Gospodnje na kojoj se sjećamo ustanovljenja Presvete euharistije, tj. sv. mise. Kao sjećanje na Kristov primjer poniznosti župnik nakon propovijedi opere noge dvanaestorici muškaraca koji se u našoj župi redovito odaberu između članova župnog mješovitog zbora i župnih vijeća. Oni tijekom mise stoje ili sjede oko oltara odjeveni u bijele toge. Tako je bilo i ove godine. Misu je predvodio župnik fra Vinko i izrekao prigodnu homiliju. Nakon pričesti pohranjen je Presveti sakrament na pokrajnji oltar za sutrašnju pričest vjernika, a po završetku mise započela je procesija za križem prema Gospinoj crkvi ma Vrljici.

Ovogodišnji križonoša bio je Ante Brnas. Hladna i uporna kiša, na trenutke vrlo jaka, nije omela veliku

većinu vjernika te su oni krenuli za križonošom na taj hod od oko jednog sata. Kako je u tijeku temeljita rekonstrukcija glavne prometnice kroz mjesto na dijelu od Gospine crkve do Šarampova mosta, procesija se većim dijelom kretala neuobičajenom trasom: cestom između Grabovaca i Dropuljića pa preko Tolića na Vrljiku. Kako su kišni, vrlo tmurni oblaci zastirali nebo i dobro nas kvasili, kad smo stigli na Vrljiku, bilo je već prilično mračno. Cijelim putem pjevao se Gospin plač u dva kora: muški predvođen onima u bijelim togama kojima su oprane noge i ženski. Ministranti, odjeveni u svoje haljine, najavljivali su procesiju pomoću gromoglasnih čegrtaljka (one se u ovoj prigodi rabe umjesto zvona u koja se ne smije zvoniti počevši od *Slave* na Misi Gospodnje večer do *Slave* na Uskrsnom bdjenju). Po završetku

plača i blagoslova, križ je pohranjen u Gospinoj crkvi, a svi su se pobožno razišli do sutrašnje procesije u 17 sati.

Ona se sljedeći dan, 18. travnja s početkom u 17 sati, kretala suprotnim smjerom natrag u župnu crkvu.

Različito je za ovu procesiju to da su u pratnji križonoše bila šestorica čuvara Kristova groba pod zapovjedništvom Jure Maršića, svi odjeveni u odore rimskih vojnika. Oni simboliziraju

one rimske vojnike koji su po naredi Poncija Pilata Isusa razapeli. Drukčije je bilo i to što je sada vrijeme bilo prekrasno, upravo najpoželjnije, i što je broj vjernika u procesiji bilo golem!

Čini se kao da taj broj iz godine u godinu ne samo da ne opada nego da se i povećava, što je ohrabrujuće ako znademo da se broj vjernika u župi polako smanjuje zbog iseljavanja.

Procesiju je na njezinu dolasku župnoj crkvi na ulici dočekao župnik

fra Vinko sa Svetoostajstvom u pokaznici, pod baldekinom (nebnicom) koji su nosila četvorica župljana, te su ophodali još jedan krug preko Škarpe. Po dolasku u crkvu počeli su službeni obredi Velikoga petka s pjevanjem Muke Kristove. Muku je ove godine pjevao član župnog zbora Pero Češljarić. Nakon pjevane sveopće molitve, otkrivanja križa i pričesti osobit dojmljivo je bilo pojedinačno čašćenje križa. Vjernici su strpljivo i vrlo pobožno pristupali križu i ljubili ga udjeljujući milostinju (koja prikupljena na ovaj dan ide za održavanje svetih mjesta u Svetoj zemlji). Sve to potrajalo je i više od 45 minuta pa je sve završilo s debelim mrakom. To biva još neobičnije kad se znade da se, prema sjećanju, ne tako davno baš na ovoj završnoj točki znalo događati da

se zbog umora i nestrpljenja mnoštva stvori neprimjeren nered i zbrka. Stoga hvala Bogu da to već godinama nije tako i da smo i ove godine mogli tako

pobožno i s doličnom ozbiljnošću i dostojanstvom proslaviti otajstva našega otkupljenja!

BUŠANJE – SRCE MARIJINO

Blagdan Srca Marijina, koji se slavi u subotu nakon blagdana Srca Isusova, i ove je godine, 28. lipnja, svečano i dostojanstveno proslavljen u Bušanjama. Za slavlje smo se pripravili misom i prigodom za sakrament pomirenja u predvečerje blagdana. Svečano blagdansko slavlje po običaju započelo je ophodom u kojem se nosi slika Srca Marijina do obližnje školske zgrade i natrag. Misa je slavljena na otvorenom, na parkiralištu istočno od crkve. Sudjelovalo je dosta

Bušanjana od kojih samo njih manji broj stalno stanuje u Bušanjama, a svi ostali pristignu su ili iz Imotskoga ili iz drugih mjesta, kao što su oni koji žive u okolini Splita ili dalje. Dakako, sudjelovali su i brojni iz Donjeg i Gornjeg Proložca, a i iz susjednih Ričica. Procesiju i misu predvodio je fra Nedjeljko Šabić iz samostana u Imotskom i izrekao prigodnu propovijed. S njim su koncelebrirali župnik fra Vinko, dr. don Mladen Parlov, rođeni Ričičanin i prof. na KBF-u Splitu i župni vikar

fra Nedjeljko. Pjevanje su predvodili članovi našega župnog mješovitog zbora pod ravnanjem s. Terezine.

U isto vrijeme odvijalo se sad već međunarodno natjecanje u triatlonu koje se već nekoliko godina vrlo

uspješno organizira u Imotskom. Cesta od Imotskog do Ričica izuzetno je atraktivna trasa za biciklistički dio toga natjecanja, ali istodobno odvijanje oba događaja predstavlja veliku opasnost za natjecatelje i vjernike koji se okupljaju oko crkve. Bilo je lijepo

vidjeti kako se pokojni natjecatelj prekrizio dok je velikom brzinom jurio kraj crkvice i okupljenih vjernika. Stoga je bilo potrebno s puno pozornije paziti na sigurnost i natjecatelja i vjernika. Hvala Bogu, sve je proteklo u najboljem redu!

PROSLAVA KRALJICE MIRA U ŠUMETU

Najsvečanije godišnje svetkovanje u Šumetu – slavlje blagdana Kraljice mira kojoj je posvećena područna crkva u tom dijelu naše župe – i ove je godine, 9. srpnja, proteklo u pobožnu ozračju i uz sudjelovanje velika broja vjernika. U trodnevnicu pripravljali smo se moljenjem krunice i predviđenih posebnih molitava te slavljem sv. misa. Trećega dana, u predvečerje svetkovine, vjernici su imali prigodu za sakrament pomirenja, a misu je predvodio i propovijedao fra Nedjeljko Čarapić,

župnik u župi Podbablje. Nakon mise održana je tradicionalna procesija s Gospinim kipom uobičajenom trasom kroz mjesto. Procesija obično traje oko 50 minuta.

Sutradan svečano je slavlje započelo u 10:30 procesijom s Gospinim kipom od crkve do raskrižja kod Pižića i natrag, a nakon toga slijedila je sv. misa. Procesiju i misu predvodio je fra Nedjeljko Čarapić i izrekao pobudnu prigodnu homiliju. Uz domaće vjernike, kojih je bilo puno više nego

na redovitim misnim slavljinama, sudjelovali su i vjernici iz drugih dijelova naše župe, kao i neki iz susjednih župa.

Pjevali su domaći pjevači koji redovito ukrašavaju naša bogoslužja u ovoj crkvi, u ovoj prigodi potpomognuti s više

članova našega župnoga mješovitog zbora, a svi pod ravnanjem s. Terezine.

Ne baš lagan Gospin kip na obje procesije, s puno zanosa i izmjenjujući se, nosili su mlađi i nešto stariji muškarci, a ministranti su mladenačkim poletom sve predvodili i posluživali oko oltara.

ZLATNI I DIJAMANTNI PIR

Ivanka r. Šimić i Josip Prgomet proslavili su zlatni pir 19. siječnja 2025.
Vjenčani su u Prološcu 21. siječnja 1975.

Nedjeljka r. Petričević i Ante Juričić iz Podstranja 1. 2. 2025. proslavili su
dijamantni pir – 60 godina braka. Vjenčani su u Prološcu 31. siječnja 1965.

ŽUPA SV. MIHOVILA PROLOŽAC

Osvrt na život i statistiku Župe za 2024.

U župi pastoralo djeluju dva svećenika franjevca, župnik fra Vinko Gudelj i župni vikar i fra Nedjeljko Jukić, zatim č. s. Terezina Bašić kao zborovođa i vjeroučiteljica za župni vjeronauk prvopričesnika i gđa. Maja Ivanko, vjeroučiteljica, koja drži vjeronauk pripravnicima za krizmu (prvi razred srednje škole). Župnik priprema srednjoškolce drugog razreda za krizmu.

Pastoralni rad kroz 2024. godinu

Najprije hvala Svemogućem Bogu da smo dočekali još jednu Novu godinu. Trebamo zahvaliti Bogu i na svim milostima kojima nas je obdario kroz proteklu godinu.

U župnoj crkvi svake nedjelje redovito slavimo dvije sv. mise. Sv. misa je svake nedjelje i u Šumetu, a na Podima i u Bušanjama svake druge nedjelje naizmjenice. U Gospinoj crkvi na Vrljici mise se slave u određene dane tijekom godine, prema ustaljenom običaju.

Redovito obavljamo pobožnost prvih petaka. Za vrijeme korizme molimo pobožnost Križnog puta petkom i nedjeljom, a u svibnju i listopadu Gospinu kronicu. Redovito organiziramo trodnevnicu i ispovijedi uoči naših blagdana i zaštitnika župe. Ove smo godine prvi put u došašću slavili mise zornice radnim danima i subotama. Preko misa molili smo Časoslov Jutarnje s narodom. Posjećenost je bila vrlo dobra – najmanje 150 vjernika svaki dan.

U župi djeluju dva zbora pod ravnanjem s. Terezine - veliki mješoviti i dječji zbor - koji pjevaju na nedjeljnim misama i drugim slavljinama. Veliki mješoviti zbor je predvodio pjevanje na prvi dan trodnevnicu Gospi od Ađela na Topani u Imotskom na koji hodočasti naša župa.

U župi djeluje i Franjevački svjetovni red (FSR) koji broji 18 članova. Duhovni asistent je fra Vinko, a mjesna ministra gđa. Suzana Šimić. Mjesno bratstvo proslavilo je svoj Dan na blagdan rana sv. Franje Asiškoga, 17. rujna kad je bila 800. obljetnica toga događaja.

U župi postoji Franjevačka mladež (FRAMA), koja se sastajala petkom. Frama broji oko 20 članova, a predsjednica je Mia Šimić. Duhovni asistent Frame je fra Vinko.

U župi se redovito subotom održava župni vjeronauk za pripravnike sakramenata prve pričesti i krizme. Protekle godine 28. travnja u našoj župi podijeljen je sakrament potvrde za učenike 2. razreda srednjih škola.

Slavlje Prve pričesti za proteklu godinu obavili smo 5. svibnja.

Subotom se održavaju redoviti susreti naših ministranata.

Ističemo nekoliko osobitih događaja:

- Prvi dan trodnevnice Velike Gospe slavili smo kraj crkve na Opačcu, a propovijedao je župnik Zmijavaca fra Frano Laco. Drugi dan proslavili smo u Gospinoj crkvi na Durmiševcu, propovijedao je imotski kapelan fra Radoslav Tolić. Treći dan proslavili smo u Zelenoj katedrali, a misno je slavlje predvodio i propovijedao dr. don Mladen Parlov. Profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Isti dan u prostoru Zelene katedrale, prije mise, bila je i ispovijed za župljane kojoj su pristupili brojni vjernici.

- Slavlje na svetkovinu Velike Gospe na Vrljici i ove je godine bilo svečano i dostojanstveno. Jutarnju misu u 5 sati na Gospinu svetkovinu u Zelenoj katedrali predvodio je fra Jerko Kolovrat, profesor na KBF-u Split u župnik Slivna, a glavnu misu i procesiju predvodio je i propovijedao zadarski

nadbiskup u miru mons. Želimir Puljić. Sve sv. mise na svetkovinu slavljene su na otvorenom u Zelenoj katedrali. Zavjetnu misu ispred crkve na Opačcu u 5:30 predvodio je fra Zoran Kutleša, imotski gvardijan i dekan. Večernju sv. misu predvodio je i propovijedao fra Ivan Udovičić, a nakon mise bio je blagoslov djece. Više ispovjednika bilo je vjernicima na raspolaganju za sakrament ispovijedi od 4 sata ujutro. I ove je godine u slavlju sudjelovao velik broj vjernika i hodočasnika.

- Ovgodišnja svetkovina zaštitnika župe sv. Mihovila Arkandela proslavljena je uobičajenom procesije i sv. misom koju je predvodio i propovijedao fra Domagoj Volarević.

- U župi su i minule godine na Božić pred večer upriličene Žive jaslice, 25. po redu. Sv. Obitelj su predstavljali Živko i Martina Mršić i njihov mali sin Niko.

- Kao i dosadašnjih godina, i ove je godine dva puta izašao naš župni list Proložac. Povremeno ažuriramo i mrežne stranice naše župe na adresi zupa-prolozac.hr

- Bolesnike smo kroz proteklu godinu posjetili u korizmi i u došašću,

Materijalna obnova u protekloj godini

Zbog uočenih nedostataka ranijih zahvata promijenjen je krov crkve na Opačcu pod vodstvom konzervatora.

Pri kraju je obnova Blagajne.

Neki brojčani podatci za 2023. godinu

Godina		2024.	2023.	2022.	2021.
Krštenih	Roditelji žive u župi	29	26	31	29
	Roditelji žive izvan župe	12	7	14	12
	Ukupno	41	33	45	41
Umrlih	Živjeli u župi	31	33	32	46
	Živjeli izvan župe	14	18	18	14
	Ukupno	45	51	50	60
Prvopričešćenih		27	27	26	31
Krizmanih		34	40	46	67 (36+31)
Vjenčanja		24	14	19	21

Iz župe potječu 4 svećenika: 3 dijecezanska i 1 franjevac te 1 časna sestra franjevka.

Neki planovi za materijalnu obnovu u sljedećoj godini

1. Dovršiti obnovu zgrade Blagajne i osmisliti njezinu svrhu.
2. Nakon dovršenja projekta izgraditi pomoćni objekt kraj Gospine crkve na Vrljici radi potreba potpunijega i dostojanstvenijeg slavlja na Veliku Gospu i u drugim prigodama.
3. Obaviti nužne obnoviteljske zahvate na crkvi Kraljice mira u Šumetu.

Hvala dragom Bogu i našoj Gospi na svemu. Hvala svima vama koji ste na bilo koji način - riječju, djelom, darom, savjetom, molitvom - pomogli da se naša župa izgrađuje i biva boljom. I kroz ovu godinu i u buduće računamo na vašu pomoć. Opširnije o svemu ovome i drugim zbivanjima u župi moći ćete pročitati u našem župnom listu Proložac i na župnim mrežnim stranicama.

Zaključno

To bi bila osnovna slika naše župe i kratak presjek rada u njoj tijekom protekle godine.

fra Vinko,
fra Nedjeljko
i č. s. Terezina.

ŽUPNA KRONIKA 2025

1. siječnja – *Sveta Marija Bogorodi-
ca, Nova godina* – Na Novu godinu
slavljena je samo jedna sveta misa u
11:00 sati. Na kraju svete mise pročitali
smo statistiku za prošlu 2024. godinu
koju u ovom broju lista donosimo u
cijelosti.

4. siječnja – U župnoj crkvi sv. Mi-
hovila održan je koncert klapa pri-
godom 20. godišnjice osnutka naše
klape sv. Mihovila Proložac.

5. siječnja – Danas smo završili bla-
goslov obitelji koje smo započeli na
blagdan sv. Stjepana. Kroz ove dane
fra Vinko, fra Nedjeljko i bogoslov
fra Frano Kutleša posjetili su oko 900
obitelji u našoj župi. Svugdje smo li-
jepo primljeni.

6. siječnja – *Bogojavljenje, Sveta tri
kralja* – Svete mise u župnoj crkvi u
9:00 i 11:00 sati, a na misama smo
blagoslovili vodu koju vjernici nose
svojim kućama. Posjet na misama tra-
dicionalno dobar. Uvečer smo sudjelo-
vali na blagoslovu samostana, bratskoj
večeri i prigodnoj tomboli.

8. siječnja – Fra Vinko i fra Nedjeljko
nazočili su blagoslovu župne kuće u
Vinjanima.

11. siječnja – U Zmijavcima blagoslov
župne kuće i rekolekcija.

14. siječnja – Župnik posjetio dječji
vrti, Osnovnu školu i Općinu i blago-
slovio djelatnike i djecu. Na blagoslovu
župne kuće i ručku bili smo u Runoviću
zajedno sa ostalom braćom fratrima.

15. siječnja – Danas je imotski gvar-
dijan fra Zoran Kutleša blagoslovio
župnu kuću u Prološcu. Na blagoslovu
i ručku bila su sva braća iz samostana
i okružja.

18. siječnja – S. Terezina organizirala
je tombolu za dječji zbor i ministrante.

19. siječnja – Josip i Ivanka Prgomet
proslavili zlatni pir – 50 godina braka.

20. siječnja – Bili smo na blagoslovu
župne kuće u Studencima.

25. siječnja – Danas smo u Vinariji
Grabovac svečano blagoslovili početak
rezidbe vinograda.

27. siječnja – Blagoslov župne kuće
u Slivnu.

1. veljače – U krugu obitelji proslavili
svoj dijamantni pir Ante i Nedjeljke
Juričić – 60 godina braka.

2. veljače – *Svijećnica* – Blagoslov
svijeća, procesija i sveta misa u 9:00
i 11:00 sati. Članovi terapijske zajed-
nice *Mondo novo* iz Nunića na misama
iznijeli su svoje iskustva u zajednici i
prodavali svoje rukotvorine. Navečer

u imotskoj crkvi sv. Frane slavljena je misa u povodu Dana osoba posvećenog života.

3. veljače – Provincijalka Školskih sestara franjevki iz Splita s. Lidija Bernardica Matijević bila je u posjetu našoj župi.

9. veljače – Danas na 5. nedjelju kroz godinu poslije blagdana sv. Blaža obavili smo obred grlićanja vjernika.

16. veljače – Primanja i obećanja u našoj Frami.

27. veljače – U 18:00 održali smo roditeljski susret prvopričesnika i krizmanika. Tema susreta bila je Hodočasnici nade u jubilejskoj godini.

2. ožujka – Održani izbori u našoj Frami. Bilo je prisutno cijelo Područno vijeće Frame Splitsko-dubrovačkog područja: Marija Čarić, Dominik Romac, Zvonimir Šilović, Lovre Ivanišević i duhovni asistent fra Ivo Rastočić. U novo vijeće izabrani su: Ana Maršić, Marin Dogan, Gabrijel Tolić, Lucija Šimić i David Mikulić.

3. ožujka – Danas je svečano otvoren prološki dječji vrtić u zgradi trgovačkog centra Park&shop u Glavina Donjoj.

12. ožujka – Sudjelovali smo na svećeničkoj rekolekciji u Vepricu.

15. ožujka – Korizmenu duhovnu obnovu za mlade u našoj župi održala je č. s. Klaudija Todorić, psihologinja.

30. ožujka – Na četvrtu korizmenu nedjelju mladi iz naše župe sudjelovali su na tradicionalnom Križnom putu

mladih Imotske krajine. Procesija je počela u crkvi sv. Frane a završila na Topani. Sudjelovao je velik broj mladih.

1. – 3. travnja – Obavili smo ispovijed bolesnika u našoj župi. Pohodili smo stotinjak starijih i nemoćnih.

5. travnja – Dramska udruga Proložac danas je u Domu kulture izvela priredbu *Veronikin rubac*.

6. travnja – Uskrsna ispovijed u našoj župi. Ispovijedali smo od 8:00 do 12:00 i od 15:30 do 16:30. Na popodnevnom dijelu ispovijedi pomagalo nam je više svećenika iz okružja. Ispovjedio se velik broj vjernika.

13. travnja – *Cvjetnica* – Mise smo slavili u 8:30 i 10:30. Nakon blagoslova maslinovih grančica ispred mrtvačnice obavili smo procesiju. Slijedila je svečana misa i pjevana muka koju je pjevao Pere Češljar.

17. – 20. travnja – *Vazmeno trodnevlje* – Procesije na Veliki četvrtak i Veliki petak zbog radova na glavnoj cesti kretale su se zaobilaznicom preko Tolića sela.

20. travnja – *Uskrs* – Misna slavlja kao i nedjeljom.

21. travnja – *Uskrsni ponedjeljak* – Mise u 9:00 i 11:00 sati.

25. travnja – *Sv. Marko* – Blagoslov polja i misa u 9:00. Na misi bilo vrlo malo svijeta.

1. svibnja – *Sv. Josip, radnik* – Na Po-dima smo proslavili naslovnika crkve.

Održana procesija, blagoslov polja i slavljena sv. misa.

4. svibnja – Krizma u našoj župi. Ove godine krizmalo se 33 krizmanika, a krizmatelj je bio don Alojzije Bavčević.

7. svibnja – U Vatikanu izabran novi papa koji je uzeo ime Lav XIV.

11. svibnja – Prva pričest u našoj župi. Ove godine primilo je prvu sv. pričest 25 djece. Prvopričesnike pripremala vjeroučiteljica s. Terezina Bašić.

14. svibnja – U samostanu u Imotskom svi fratri samostanskog okružja održali samostanski kapitul na kojemu su nazočili novoizabrani provincijal fra Siniša Balajić i provincijski vikar fra Ivan Udovičić.

17. svibnja – Naši prvopričesnici i roditelji zajedno sa s. Terezinom i fra Vinkom hodočastili su u Međugorje.

21. svibnja – Bili smo na svećeničkoj rekolekciji u Vepricu.

8. lipnja – Danas smo svečano proslavili svetkovinu Duhova. Također danas je posebno bilo svečano u Lovreću gdje se proslavljen patron župe, a ujedno je bila i svečanost sv. krizme.

9. lipnja – *Duhovski ponedjeljak, Majka Crkve* – Slavili smo sv. mise u 9:00 u župnoj crkvi i u 11:00 na Vrljici.

13. lipnja – *Sv. Ante Padovanski* – Župnik slavio svetu misu s procesijom oko crkve u 10:30 sati. Danas je ujedno bio kraj nastavne godine u našoj školi. Na misi nazočila školska djeca i nastavnici. Pjevanje animirala s. Terezina.

15. lipnja – *Presveto Trojstvo* – Mise kao i nedjeljom. Bili smo u Slivnu na ručku, a uvečer u 19:00 na misi u Lugu kod zavjetne kapelice sv. Ante.

19. lipnja – *Tijelovo* – Svečana sv. misa u 9:00 s, a nakon nje održana je svečana procesija s Presvetim Oltarskim Sakramentom kroz selo. Navečer u

19:00 sati župnik je slavio sv. misu kod kapele sv. Ante u Petričevićima. Iza mise nastavljeno druženje uz bogat stol što su ga pripremili Anti, Mariji i Marku.

20. lipnja – *Hod za život* održan u Imotskom. Na hodu bilo dosta Proložana.

22. lipnja – Župnik imao misu ispred kapele sv. Ante u Doganima. Iza svete mise nastavljeno je druženje uz bogatu zakusku.

24. lipnja – *Sv. Ivan Krstitelj* – Župnik ispovijedao u Ričicama. Na Podima kod zavjetne kapele misu slavio župnik u 19:00. Bilo je više svijeta nego dosadašnjih godina.

6. – 8 srpnja – Proslavu *Kraljice Mira* u Šumetu započeli smo trodnevnicom. Uočnicu i na sam blagdan mise je predvodio fra Nedjeljko Čarapić, župnik Podbablja. Pjevao je Veliki mješoviti zbor pod ravnanjem s. Terezine. Nazočilo mnogo svijeta.

13. srpnja – Župnik je slavio sv. misu za poginule branitelje Josipa Jovića, Matu Damira Juroša i Marija Glavotu, članove postrojbe Tigrova 90/91. Rakitje. Ovih dana u Prološcu održan je memorijalni turnir u balotama u njihov spomen. – Župnik predvodio misu u Runoviću na prvi dan trodnevne.

16. srpnja – *Gospa od Karmela* – Bili smo nazočni na misi i ručku u Runovićima.

SAVLE, SAVLE, ZAŠTO ME PROGONIŠ?

Sv. Pavao - put od obraćenika do istinskog navjestitelja
Kraljevstva Božjeg

Početak lipnja nas tridesetak župljana Župe Gospe u Siti iz Strozanca, krenuli smo hodočastiti stopama sv. Pavla u Grčku, u pratnji našeg župnika don Ivana Đonlića i pod stručnim i duhovnim vodstvom prof. dr. sc. Ivana Bodrožića.

Kada bih kome spomenula to hodočašće, većina bi me gledala u čudu. Jer, Grčka se ljudima u prvi mah ne čini kao zemlja u koju bi katolik hodočastio. Ali kako to obično biva, život nas iznenadi.

Sveti Pavao rođen je kao Savao u Tarzu, u pokrajini Ciliciji, oko 5. godine p. Kr. Bio je iz židovske obitelji i zdušan progonitelj kršćana koji je, po Djelima apostolskim, bio prisutan i pri mučenju i ubojstvu prvog kršćanskog mučenika, sv. Stjepana.

Na putu u Damask, kamo je krenuo uhititi grupu kršćana, doživio je viđenje, oslijepio je od jakog nebeskog svjetla i čuo Isusove riječi: "Savle, Savle, zašto me progoniš?"

Istinski susret s Isusom svakoga promijeni. Tako je bilo i sa Savlom. To iskustvo je od njegova okorjela, hladna srca napravilo ljudsko, toplo i na njega tako utjecalo da je prihvatio kršćanstvo, dao se krstiti u Damasku i počeo naviještati evanđelje.

Tako je stigao i u Grčku. Sveti Pavao imao je izučen zanat izrađivača šatora. Putovao je i živio od svog zanata. Ali nadahnut darovima Duha Svetoga njegovo glavno poslanje je bilo širenje Radosne vijesti. Na području sadašnje Grčke dočekali su ga pogani, štovatelji više bogova, ali bez prave duhovnosti Sv. Pavao prema njima je imao istovremeno blag pristup, bez osude njihovih vjerovanja, ali i mudar, jer ih je, uvažavajući njihova trenutna stanja, podučavao nečem višem, kršćanstvu.

Nenametljivo je doticao srca koja su tražila istinu. I uspio ih je zaljubiti u Krista. U Filipima, u Grčkoj, krstio je prvu kršćanku Europe, sv. Lidiju.

Helenističko društvo u to je vrijeme sa svojim znanjem, kulturom i uređenjem bilo najrazvijenije. Nije bilo lako jednom običnu čovjeku prkositi tadašnjim općeprihvaćenim uvjerenjima. On to nije niti želio. Njegovo je poslanje bilo dati tim ljudima ono što nisu imali: apsolutnu istinu i ljubav.

To je područje iznjedrilo najveće filozofe svih vremena, počevši od Sokrata, Platona, Aristotela. Sokrat nije vjerovao u bogove. Polazne točke njegova učenja bile su usmjerene da

»Istinski susret s Isusom svakoga promijeni. Tako je bilo i sa Savlom. To iskustvo je od njegova okorjela, hladna srca napravilo ljudsko, toplo i na njega tako utjecalo da je prihvatio kršćanstvo, dao se krstiti u Damasku i počeo naviještati evanđelje.«

mladi krenu više razmišljati. Platon se zalagao za više dijaloga, pisao je o načinu upravljanja državom i držao kako bi filozofi trebali voditi državu. Jedino se Aristotel dotakao u svojim učenjima vrhovnog principa i nepokrenutog pokretača.

Ali nitko od svih filozofa nije uspio dati odgovore na 3 glavna pitanja: tko sam, odakle dolazim i kamo idem? Odgovore na ta pitanja dao je samo i jedino Isus Krist. On je jedini filozof od kojeg kršćani uče filozofiju.

Šireći kršćanstvo, sv. Pavao nije podučavao ljude da odbace filozofiju. Poticao je vjernike na mudrost. Takvo okruženje iznjedrilo je spoznaju da i običan, neuk kršćanin zna više od najutjecajnih filozofa. Na to su kršćani s pravom bili izrazito ponosni. Odakle im takva snaga uvjerenja? Iz čvrstog uporišta, iz Isusa Krista. Kad je govorio

»Ali nitko od svih filozofa nije uspio dati odgovore na 3 glavna pitanja: tko sam, odakle dolazim i kamo idem? Odgovore na ta pitanja dao je samo i jedino Isus Krist.«

pred mnoštvom okupljenim u Aeropagu u Ateni, mnogi su se narugali sv. Pavlu dok je spominjao uskrsnuće. Ali on je u pismu rimskom caru napisao da je čovjek jedinstvo duha i tijela. I sve što čovjek napravi dobroga, napravio je i dušom i tijelom. I zašto bi onda samo duša bila nagrađena za dobra djela? Na tako jednostavan i nadahnut način objasnio je pojam uskrsnuća. Sa svojim jedinstvenim širenjem evanđelja sv. Pavao je postao najveći apostol svih vremena, ali i utro put kršćanskoj filozofiji kakvu danas poznajemo.

Ali ono po čemu sv. Pavla najviše treba pamtiti i ponovno se vraćati na njegove izvore jest Ljubav. Imenica pisana velikim početnim slovom jer ona je jedini pravi pokretač, Božja ljubav, *agape*, koja potiče da ju dijelimo drugima. Isus sv. Pavlu nikada nije postavio pitanje kao sv. Petru: „Ljubiš li me?“ Znao je da je Pavlova ljubav prema Njemu neupitna. Svoj život posvetio je Njemu, slušao i slijedio unutarnje, a tako jasne znakove koje mu je Gospodin slao.

Šalje ih i nama. Slušamo li ih? Zahvalna sam Bogu što sam imala privilegij u Korintu, na otvorenom sudjelovati u slavljenju svete mise, na mjestu gdje je sv. Pavao napisao najljepšu poeziju svih vremena. Uvijek ću se u svojim mislima vraćati i hodočastiti u to mjesto, u taj vrući lipanjski dan i u vjetar koji je mrsio naše kose dok sam u sebi izgovarala Hvalospjev ljubavi, Pavlovu poslanicu Korinćanima, tebi, meni, nama... (1 Kor 13, 1-13).

„Kada bih sve jezike govorio, a ljubavi ne bih imao, bio bih mjed što ječi ili cimbal koji zveči, tek prah i dim bez ljubavi.

Kada bih dar proroštva imao i znao tajne znanja sva, kada bih snagom vjere gore premještao, bez ljubavi ja ništa sam.

Ljubav je strpljiva, ljubav je dobrotiva, ona ne zavidi, ne hvasta se, ne oholi, nije nepristojna, svoje ne traži, nije razdražljiva, oprašta, zlo zaboravlja.

Proroštva, ona će iščeznuti; jezici, jezici će umuknuti; Znanja, ona će nestati; Samo ljubav nikad neće prestati.

Ljubav je strpljiva, ljubav je dobrotiva, ona ne zavidi, ne hvasta se, ne oholi; nije nepristojna, svoje ne traži, nije razdražljiva, oprašta, zlo zaboravlja.“

Matijana Paradžik

MALENA IMENA SRCA MOGA

U Prološcu, kao i u okolnima mjestima, ljudi su do nedavno neraskidivo bili povezani s okolišem i ustaljenim godišnjim ritmom godišnjih doba. Sve je to prihvaćano kao po sebi razumljivo. Svaka stopa zemlje, kako ona obradiva tako i ona koja je više ili manje ostajala divlja, imala je svoju vrijednost i ljudi su je iskorištavali pazeći na ravnotežu između vlastitih potreba i prirodnih svojstava tih čestica. Zato je svaka od njih imala i svoje ime. Jer prema njima su se stariji naraštaji odnosili gotovo kao prema nečemu živomu koje ne samo da postoji kao točka u prostoru nego ima i neku gotovu duhovnu dimenziju. A svemu takvom s vremenom se dodijeli ime koje je odraz neke unutarnje povezanosti i poštovanja. Ti su nazivi nerijetko vrlo slikoviti, često duhoviti ili samo opisni, katkad i podrugljivi, a neki su u sebi sačuvali i ime ili nadimak kojeg bivšeg vlasnika ili druge osobe. Kako se današnji naraštaj naglo odmiče od prirode i kako zapostavlja i ono što bi itekako moglo biti korisno, tako i te čestice postaju sve manje prisutne u njihovoj svijesti. Mnogi više i ne znaju

što su im pretci ostavili u nasljeđeni znaju kako su te čestice nazivali.

A kad kamo idemo, ne samo u druga mjesta nego i po svome vlastitom, činimo to najčešće kakvim suvremenim prijevoznim sredstvom, bez međupostaja, katkad se koristeći i modernim navigacijama. Pri tome nam prestaju biti važni lokaliteti na kojima su nekoć ljudi zastajali, susretali se i razgovarali ili samo predahnuli da bi dalje nastavili pješice.

Dok zaboravljamo imena tih postaja i čestica koja su naši pretci stvarali i onda ih i stoljećima prenosili na nove naraštaje, u zaborav nepovratno odlazi ne samo velik dio zajedničkog sjećanja i ljudske povezanosti nego i dragocjena jezična baština. Tek pokoja starija osoba, često ona iseljena, u svome sjećanju još živo nosi ta „malena imena srca moga“.

U ovome prilogu donosimo sjećanje Ivanke Bajić Nuše o nazivima zemljišnih čestica i lokaliteta iz Prološca i okolice s kojima je u djetinjstvu ostvarila intimnu povezanost. U kratkim objašnjenjima nalazimo i fragmente koji se slažu u mozaik koji oslikava negdašnji život i potrebe ljudi.

NAZIVI VRTLOVA I OGRADA, VINOGRADA I NEKIH MENI POZNATIJIH MJESTA IZ MOGA PROLOŠCA I OKOLICE

Vrtlovi ograde moje obitelji i mojih susjeda

Vrtlovi:

Donja draga, Vrtlić, Gornja draga, Poviš Grgine kuće, Pod Jurušinom kućom, Kod čatrnje, Njiva, Zgorijak, Gornja rupica, Donja rupica, Mličavac, Prva greda,

Tu su se sadili krumpiri, raščika i ostalo zelje.

Ograde: Stara ograda, u njoj su se nalazile čestice ovi naziva (imena):

Na dnu ograde: Crvena zemlja, Za gomilom, Mršina lazina, Kršina, Čorića lastve, Naša lastva.

Na sri ograde: Katića dolac, Na bunariću, Čorića vrta.

Na vri ograde: Tu se nalazi par obradivi površina, a sve ostalo je šuma. Tu se sijala šenica, kukuruz, ječim, sočivica (leća), čičerka, slani grah.

Kriva lazina: Tu je bilo poprilično šume i imalo je obradive površine. Tu se sijao kukuruz, šenica i ditelina.

Kosa: Tu je bila sama šuma. Tu bi se sika grm i sadio lišnjak, da bi se imalo hrane za ovce i za ostalo blago priko zime. Tu bi se usikla i drva za ogrijev i za sušenje mesa i za kuvanje - jer se sve tada spremalo na vatri na kominu ili u šporetu na drva. Tada još nije bila došla struja u naše selo.

Mršina lazina: Tu se sijala šenica, kukuruz i ditelina.

Prva greda: Tu se sijao kukuruz, šenica. Još tu ima *Velika ledina*. Tu bi se srpom žela trava i sušila za prehranu stoke, priko zime. Bilo je tu i šume, sitnog grmlja i visoki hrastova, graba, jasenova za ogrjev.

Kajdina i Zgrada: U Kajdini se sijalo žitarice. I na ledini se žela trava. Bilo je tu nekoliko većih jasenova i hrastova.

U Zgradi nije bilo obradive površine, tu je bilo samo šume i trave. Tu bi se dotrala krava i konj da pasu i ovce da brste. Moglo ih se tu zagraditi i nije i' trebalo čuvati, jer odatle nisu mogli sami izaći.

Štrnin dolac: Bilo je malo obradive površine. Tu bi sijao sirak i proso. Od sirka su se pravile metle. Proso su jeli pilići. Tu je bilo dosta šume i trava bi se požela. A jasenovo lišće (grm) skamušalo (obralo), osušilo bi se i spremalo za hranu da blago sitnoga i krupnoga zuba ima zimnicu.

Sičina: Samo joj ime kaže da je šumovita. U njoj ima mnogo šume za ogrjev. Nekada iza Drugoga svj. rata, 1947. godine, tu se palila klačina (vapnenica) i proizvodio se klak (vapno), koje je služilo u građevini. S krečon su se bilile (ličile) kuće, obično za Uskrs ili Božić.

Tu se blago (stoka) gonila na pašu, komiša se grm, čupalo trave, kupijo šušanj (suh lišće). Tako su sve životinje: konj, krava, ovce, gudini, svi su imali prostirku od šušnja. Od toga bi se dobiva i đubar (gnjoj). S đubrom (gnojom) hranila se zemlja da bi bolje rodila (urodila). To se zna da se i zemlja mora hraniti.

Kosa: Kosa je ograda bez obradive površine. Tu se nalazi ovo drveće: hrast, crnograb, grab, jasen, drijen, rašeljka, kljen. Kupine drače i trna ima, fala Bogu, u svakom vrtlu i ogradi. Na jednom mjestu ima čak i divlji jagoda. Tu se gonila stoka na pašu, komišao grm, žela trava, sikla drva za ogrijev i kuvanje. Tu je zemlja crvene boje (željezna rudača). Čim bi zagrmilo i spremalo se nevrime, mi bi odatle pobigli. Po viđenju i pričanju stariji, tu su gromovi najviše pucali. Mnoga su se stabla zbog toga osušila. Zato se tu zadržavamo samo za lipog vrimenta.

Klačina: Malo obradive površine, više šume i ledine. Sijao se slani gra, čičerka, ječim, kukuruz i šenica. Tu se također žela trava, komišao grm, sikle grane za ovce, dotravala stoka na pašu.

Prije nego san se ja bila rodila tu se palila klačina. Tako je ograda po tome i dobila ime. U blizini klačine je i Zgrada; u njoj je samo šuma. Tu najviše ima hrastovine.

Lastva: Nalazi se u staroj ogradi. To je komad obradive površine, podaziđan zidom. Tu se sijao slani gra i čičerka.

Greda: Šumoviti dio obrastao grmljen: hrastovim, grabovim, crnograbovim, jasenovim, drinovim, kupinom, trnom, dračom žesticom. Bilo je malo trave između toga grmlja za ispašu ovaca i krava. Tu su rasle trave i vrisak, bilušina, spužija trava, škrabutina, škrabutac, rdobrada, vija, kozja brada, zmijska trava, vilina kosa, bokica, sliz, kopriva, balučka, kozirog, ljiljak. Kod Lukićove grečice na jednom malom dijelu bile su i divlje jagode.

Ljut: Ljut je bila dio grede malo na uzvisini. Tu su velike stine i nije se lako na nju popeti. Zato se to i zove Ljut. Između stina su i velik kameni škripovi (procjepi.) Stoka tu ne može doći, ali mi dica tu bi se verali, penjali i pentrali. Igrali na pitonjke na ravnoj ploči. Nalazili brlog od lisica i jazavca i zmijska legla. Tražili gnjizda grlica, vrana, kosovica. U blizini u Karuzovoj ogredi. čula bi se kukavica koja je kukala cili svoj život, a u tuđe gnjizdo sanila bi svoja jaja. To znači da nije ništa radila nego samo kukala i jela. Na žalost, ima takvi i ljudi.

Veliki vrta: Dosta obradive površine. Tu se sijala šenica, kukuruz, sočivica, leća. Tu se nalazi i velika ledina gdje bi se žela trava. Mi dica, kad ne bi bilo stariji, tu bi se igrali lopte krpnjače i privrćali se priko glave - pravili kolut naprid i kolut nazad, hodali na rukama, pravili zvidzu, priskakali priko konopa, igrali gude i klisa.

Ispod njive: Šumoviti dio obrastao grmljem, hrastovim, grabovim, dračom, trnjem, šepurikom (srbiguzom) i drinovinom. To se zvalo „seocka muša“.

Bilo je to zajedničko, pripadalo svima u selu. Tu su se dotravale ovce na pašu i brst. Brstile bi lišće sa grana i pasle travu.

Donja draga: Obradivo zemljište: sadili se krumpiri, raščika, svako zelje, koromač, grzdulja, blitva, petrusim. Tu je bilo loze i jedna rana trešnja te dvi smokve mrkuše i jedno stablo jabuke. Pamtim da se jedne godine tu bile sadile dinje (lubenice), ali od svega tu najbolje rode kumpiri.

Gornja draga: Tu je bilo stablo murve mrgulje. To je obradivo zemljište i tu se sadio krumpir, mrkva, selen, petrusim, luk, kapula, raščika, ljutika. Kod čatrnje je bijo rasod. Purića (kapule) i raščike, sadile se pomidore, i sijala salata. Tu je bila čatrnja pa se po potrebi moglo zaliti. Tu se sadile dinje. Ima tu loza: crno grožđe i plavac, a u Majke loza kujundžuša, bilo grožđe. Kod čatrnje u čošku rastao je sabljaš (perunika) i jezerinac, mrtvačko cviče koje se nosilo na greb na Mrtvi dan.

Guvno: Poviš kuće je guvno. Na njemu se vrla šenica s konjima. Složila bi se šenica oko stožine na guvnu. To se zvao vršaj. Na ledini do guvna bile bi dvi kostulje. malo doli niže bile još dvi. Na ledini se sušio jasenov grm za prehranu stoke preko zime. To se osušeno spremalo u pojatu.

Iza rupica: Šumoviti dio obrastao grmljem i travom. To je također bila seoska muša. Znači bilo je to zajedničko ciloga sela. Tu se dogonila stoka na pašu. Morali su je čuvati čobani jer je bilo puno ovaca. Sedam kuća bilo je na jednoj strani, a sedam na drugoj

strani sela. Tako bi nas svaki sedmi dan bio red čuvati ovce.

Kod Meterove (Grabovčeve) lokve: Tu se nalazi velika ledina i lokva. Priko jeseni i zim u lokvi bi bilo vode, a preko lita ona prisuši.

Pričali su naši stari da je tu prije uvijek bilo vode, da se napajalo blago. Jednom kad su je čistili i dublje zakopali da je voda nestala i više nikada nije se vratila u prvobitno stanje. Mi dica iz škole tu bi išli na izlet; igrali na ledini graničara, nogometa, štafetno trčanje, skakali u dalj, igrali na vatalo.

Ričičko: To je ogromna površina obrasla grmljem: hrastovim, grabovim, crnogradovim, jasenovim, drinovim, dračom, trnom, srbiguzom (šepurikom) Ima dosta ledina, kamenitog tla, veliki' stina. Dijeli se na nekoliko dijelova. Svaki dio ima svoje ime: Iza klačine, Mandžukića ograda, Prva gradina, Red stina, Plesno, Druga gradina, Treća gradina, Mračaj, Galina lazina, Kod velike jame, Kod male jame, Bile stine, Ravne ploče.

Tu smo gonili ovce na pašu. I čuvali i' da se ne izgube. U dolini tog brda nalazilo se Mličavac, mali i veliki. U njemu je uvijek bilo vode. Tu bi se ovce, konji i krave napojili i onda bi ih se gonilo kući.

Bajića muša: Šumoviti dio, najviše dubčića (hrasta). Tu su se gonile ovce na pašu. To je bilo poljsko. Čuva bi lugar, pazio da netko ne siječe šumu. Ipak bi se sjeklo, čim bi on krenuo kući. Svi su znali gdje se nalazi.

Grbavčev Mličevac: Malo obradive površine i ledine. Sadili se kumpiri i

slani grah. Nisi se moga obraniti od litavca i čičaka.

Grgešića Mlićevac: Obradiva površina. Sijao se kukuruz, šenica, sadili kumpiri i sijao slani gra.

Vrtlić: Nalazi se iza Matušine kuće. Čaća tamo napravio malu kuću, dimnu kužinu, kućar i kokošinjac. Majka je napravila kućar. Ante sagradio veliku kuću, ali nije dovršena. U vrtliću bile tri smokve mrkuše, bajam, ora, jabuka, kruška. U čošku ima ljubičica. Sijao se fažol, sadili kumpiri, raščika, koromač, mrkva, petrusim, selen, grzdulja.

Poviš Grgine kuće: Obradiva površina. sadili se krumpiri, raščika i zelje. Tu ima jedna murva bilica i loza plavac.

Pod Jurišinom kućom: Obradiva površina, sadili se kumpiri i raščika.

Zgorijak: Obradiva površina. Sadio se kumpir, raščika, ripa, grzdulja. Tu je bilo šume: hrasta, graba, crnograba, jasena, drinovine, kljena, drače i trna.

Gornja rupica: Dosta šume svake vrste, a unutar šume nalazi se okruglo obradivo zemljište. Tu su se sadili kumpiri, tikve, blitva, čekundruk (stočna blitva). Tu se više puta vadilo zmiju poskoka na istočnoj strani njive. Bile su tu odma' stijene i poskok bi se sunčao. Svi smo mi znali da je on tu uvijek prisutan pa na to strogo pazili. Fala Bogu, nikada nije nikoga ujo (ugriza).

Donja rupica: Tu je bilo samo strnina (Majkina) i cila je obrasla šumom i travom. U njoj nije bilo obradiva tla. Tu smo dotravali krave i konja na pašu. Zagrađeno je bilo sa svi strana. Tako i' nije trebalo čuvati (paziti).

Ove sve ograde, vrtovi i zajednička zemljišta, pripadala su nama Antićovima, a to znači mome ćaći i strini (Majki):

Draga: Od Donje drage i Vrtlića do Grede. Taj dio muše zove se Draga. Nigdi po sredini bila su dva velika hrasta: jedan naš, a drugi strinin (Majkin). Ja ne znam jesu li posječeni. To je tlo šumovito, kamenito, obraslo sitnim raslinjem, hrastovinom, grabovinom, dračom, trnom, šepurikom (srbiguzom), pucarikom. Pucarika je grm na kojem izrastu plodovi u obliku mišinica. Kad i' se stisne, one puknu. Po tome su i dobile ime. Između raslinja i stina nikla bi trava i šumsko cviće. Tu se gonile ovce na pašu. Taj dio je pripadao cilom selu.

Šenišće: Ova ograda nalazi se u Mustapićin. To je moje matere dota. Tu se je sijala šenica, kukuruz i sadil su se kumpiri. Bilo je dosta šume, livade. Tu smo komišali grm. Sušili ga i spremali stoki za hranu priko zime.

Osoje: Ova ograda isto je materina dota. Taj dio je obrastao šumom. Tu smo također brali grm.

Poviše Konate: Samo ime kaže gdje se nalazi. Konata je duboki bunar u kojem je bila voda. Tu je voda u dubini izvirala. Odatle se nekada davno vodom opskrbljivalo cilo selo. Liti bi vode manjkalo pa se po vodu išlo u Ričice na vrilo Marije Klepića.

Tu poviš Konate svi bi dotrali svoje ovce. Otale se Antićovi, Matišini, Jurušini, Čukini, Katići, Babe Joke,

Matije Čuline i Jekirušini gonili ovce u brdo na pašu, kroz ulicu kod Velikog vrtla i Konatice pa kod Ive Šarine briga, Čukina Konapljišća, Meterova Ječimišća. Kad bi stigli na Mličavac, pa Priko ledine u Ričičko. Bilo ovcan dugo i široko; nami također. Obično bi dva čobana čuvala ovce. Kad bi išli dvoje dice, bilo bi igre, trke i skake.

Kod Čorića kuće: Tu smo imali zemljište na kojem je bila zasađena vinova loza. Vinograd normalno pola ćaćin, a pola Majkin (strinin). Bilo tu crnog i bilog grožđa. Od tog bi se napravilo vino opol. Taj se vinograd držao ko cviče u pitaru. Kad bi ga se polivalo, išli bi na vodu na Marije Bašića bunar.

Šenikovišće / Ječimišće: Taj dio je zapao Majke (strine); u njemu se sijala šenica, kukuruz i ditelina. Ante je tu posadio nekoliko voćaka - jabuku, višnju, kršku i šljivu.

Po Prološcu i okolici

Ovi lokaliteti koje ovdje navodim nalaze se u Prološcu ili u oklici.

Ainjal, Bara, Baravina, Bare, Barine, Barovišće, Bilića greda, Bilića vrta, Bilo proso, Biluša, Biljkovišće, Božina konata, Božinica, Brig, Bucelj, Bućine višnje, Bućuše, Buljanija, Buzdandžije, Crkovno, Crnovro, Čanjavice, Čovića livada, Čovića vinograd, Čujica, Dila, Dorića dolac, Dračevac, Drage, Drini, Dropuljića brig, Dubrava, Duga njiva, Duvanišće, Džombuša, Fratarska ograda, Gospin dolac, Gracin most, Grašak, Grgešića kunata, Grgina bunarina, Gubava jama, Ispod Ledinka, Ive Šarine brig, Jagulove trišnje, Jasenak, Ježa, Jurini rastići, Karavuzova ograda, Katića ajduk, Katića šenikovišće, Kaveljova konata, Kaveljovi vrtovi, Kesina ledina, Kesina torina, Kljuke, Kod državne

kuće, Kod Krenice, Kokića glavica, Kokin svinjak, Kolovoz, Komplex, Konapljište, Konatica, Kopar dolac, Kopča ljut, Koščade, Kravarica, Krči, Krčić, Krčina, Krivača, Kruševljani, Kuline, Laza, Lazina luka, Lažetina satulija, Lažetina strana, Lekića guvno, Livadica, Luka, Lukićeva grečica, Lukićov zeljar, Lukina kapula, Ljuba, Mačine, Male rupe, Mali dolac, Mamuša, Mandića kuk, Manduša, Manića lazina, Markićuša, Materuša, Matica dolac, Matušin dočić, Meterovo ječimišće, Mlačina ograda, Mršušer, Mujića polje, Na prdenjaku, Na raskršću, Na rivini, Na straži, Noglovića dolac, Novi vrta, Njivica, Ograjica, Okrajak, Okrugla lazina, Orlovića glavica, Osrdak, Pasika, Periguz, Perinuša, Pilipovića, Pirovišće, Pod bunarićom, Pod Gajom, Pod kućom, Pod Lazinim sadom, Pod ograđan, Pod ulicom, Poda sadom, Poda zidom, Podrupica, Podvornica, Postranjski bunar, Potklačina, Prdin dolac, Prdina draga, Rabutina torina, Rastovuša, Rašeljka, Ričićka česma, Riščanka, Rončevine, Runjava glavica, Runjava rupica, Rusinovci, Ržišće, Sablića lokva, Sadić, Samardžuša, Sekuluša, Seline, Sičanj dolac, Siljnjak, Sinokos, Slavin dolac, Stara ograda, Stranjik, Suva jezera, Šarampov, Šeminovac, Škampini bajami, Šljivice, Šuplji dolac, Tabela, Trtanuša, Tuntuša lokva, U blatu, U doli, U Lugu, U rusin, Vele njive, Velika lastavica, Velike rupe, Vemica priboj, Vidoševine, Vidov vrta, Vidrica, Viloderi, Vinarija, Vlaka, Vodeni dolac, Volarovine, Vrbica, Vrbina, Vrtal, Vrtline, Vrtljenak,

Vruljak, Vučija draga, Vučija glavica, Zanoge, Zečkovina, Zgoni, Žalo, Žbirovlje, Žezepčeva ograda.

Put od kuće do škole - od Grbavaca do škole

Da bismo došli od kuće do škole, morali smo proći ove postaje:

Najprije se dođe ispod Njive na rastanu pa kod Ivanovi krušaka, na Kurdun, na Pucirep, onda kod Jozićove struge pa kod Vidakuše, kod Cerganove ditaline, di mrci počivaju, pod Gajom, kod Ričićkog puta, na Pogledalini, kod Bućini višanja, kod Mace Puletнице, kod Blaževića, kod Matije Karavuzove, kod Čučina vignja, kod Brpačke, kod Škarpe, kod Ante Vicina, na Mostu, kod Jaže, kod Dane Ljujića i eto nas kod škole.

Put od Dane Ljujića do Imotskoga

Ja pamtim ove nazive mista kroz koja se prolazilo ili se zastajalo na putu od Prološca u Imotski:

Kod spomenika, kod doma, kod Cikoje, kod Pjerke Matica, kud se kreće u Brbiće i Lug, kod Anđe Sekulovića, kod Buljanije, Na grabovinan, kod Sušića brista, Na Vrljici, kod Zdilara, kod Konjevodin, kod Đure Oleza, Kod riščanske crkve, U Glavini kod Vukadinovića, Kod ambulante, kod Plavog jezera, Kod murve, Kod pekare.

Ivanka Bajić Nuša

IMOTSKO PRIČALIŠTE NA 49. IMOTSKIM SILIMA

.....
U ovoj jubilejskoj 1100. obljetnici Hrvatskog Kraljevstva
bilježimo i više vrijednih godišnjica iz imotske povijesti i
kulture.
.....

Bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet oko 950. godine, dakle prije oko 1075 ljeta, prvi je put u svom djelu *De administrando imperio* prvi put spomenuo starohrvatsku župu Imotu.

Ove je godine i 475. obljetnica rođenja Martina Benetovića, koji u svojoj komediji *Hvarkinja*, nastaloj oko 1600. godine, prvi put u književnosti spominje Imotski, kada vlah Radoj u

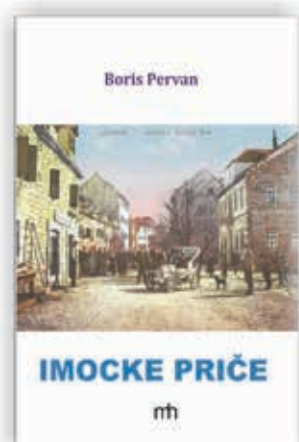
petoj slici drugog čina (At drugi. Šena peta.) Izabelinoj služavki Goji navodi koga će sve zvati u veliki pir, za koji „ubit će desetero goved i najmanje četrdeset ovan”. („Uz nevistu Barbara i Madalena Zoričića, Milica Miličića, Stanuša Petkovića, Ana Vinovića, Ljubuša Vojkovića, Dorotija Vučića i neviste po izboru od Imotskoga do Radoboljice”).

U kuli Topani u tursko je doba bio zatvor, iz kojega se moglo pobjeći samo skokom kroz prozor – niz jezerske litice. Tako je nastala jedna od ljepših i najkraćih narodnih pjesama *Knjigu piše Ivan ban*. Godine 1972. uvrštena i u antologiju *Zlatna knjiga hrvatske narodne lirike* sastavljača Krešimira Mlača, a glasi:

*Knjigu piše Ivan ban
Mladon ženi na divan,
Da je lipo pokopan
Pod Imotski veli grad
U gomilu strmoglav.*

Pjesma je preuzeta iz knjige *Ljuba Ivanova*, Hrvatske starinske narodne pjesme sakupljene u naše dane po Dalmaciji (antologija, zapisao i uređio Olinko Delorko), Matica hrvatska, Split, 1969., str. 97. Naime, 28. 5. 1966. Olinko Delorko u Bogomolju na otoku Hvaru zapisao je tu pjesmu koju mu je govorila Ruža Prgomet, rođena Barbarić 1900. u Bogomolju. Pjesmu je najvjerojatnije čula od rodbine iz Imotske krajine ili od imotskih težaka koji su kopali na Hvaru.

Ove 2025. bilježimo još tri mala književna jubileja, koja su obilježena na trećoj večeri 49. Imotskih sila 13. srpnja pred crkvom Gospe od Anđela pod Topanom. U programu naslovljenu Imotsko *pRIČalište* predstavljene su tri posthumno objavljene knjige u povodu 20 godina od smrti gimnazijskog profesora Mladena Mostarčića (1921. - 2025.), 95. godišnjice rođenja dr. Vlade Vicića (1930. - 2022.) te 90. obljetnice rođenja ekonomista

Borisa Pervana (1935. - 2024.). I svoj trojici su početkom ove godine posthumno objavljene knjige o Imotskom koje su oni pisali u svojim umirovljeničkim danima. U nakladi imotskog ogranka Matice hrvatske, uz potporu Pučkog otvorenog učilišta Imotski, objavljene su u minimalnoj, simboličnoj nakladi i u svima se, uz autobiografske zapise i sjećanja, uglavnom opisuje život u Imotskom i u krajini sredinom prošlog stoljeća i većim dijelom na zavičajnoj ikavici. Izbor priča iz tih triju knjiga čitali su Marijan Grbavac Mirić, Marko Ćosić i Ivo Bekavac, program će voditi urednik knjiga Mladen Vuković, a u glazbenom dijelu uz gitaru je Vicićeve i Arsen/Tinovu pjesmu *Odlazak* s gledateljima pjevao Ivo Bekavac Pivo.

Mladen Mostarčić **- Imotski moje mladosti**

Uz priređivačku pomoć Velimira Ćurčije i Drage Maršiša, u drugom fotografijama dopunjenom izdanju knjige *Imotski moje mladosti* (prvo izdanje 1997.), Mladen Mostarčić u proslovu objavljuje tri tužne obiteljske priče o Drugom svjetskom ratu i poraću, ubojstvima i komunističkoj torturi “bogataša”. U knjizi u 21 poglavlju ima niz vrijednih podataka, primjerice o trgovini – tadašnji turski vladar imotske nahije subaša Sinan 1510. šalje pismo primorskim gradovima da mogu slobodno trgovati svake “sride” u Imotskom – dakle, prije 515

godina. Zapisana je i legenda o Vilinskoj pećini, a autor na kraju knjige predlaže osam ruta izleta iz Imotskoga u okolicu, primjerice treća je ruta u imotske špilje – jezerske pećine, Jamni doci u Krstaticama, Zovnjača kod Biloša u Poljicima, Tecina jama kod Lubina u Runovićima...

Vlade Vicić - Imotske pripovisti

Zubar, skladatelj i publicist Vlade Vicić pjevao je u zborovima i klapama, uglazbio je više od stotinu mahom svojih pjesama, ali i stihove Dragutina Tadijanovića, Ratka Zvrka, Davora Jerkovića, Izvora Oreba, Živka Stržića, Davora Rodina, fra Ante Babića... Uz više CD-a i notarija objavio je knjigu autobiografskih zapisa *Najlipše je misto moje* (Imotski, 2008.). Kao zaljubljenik u zvijezde, sunce i mjesecine, Vlade je autorom sunčanih satova u raznim oblicima i materijalima, postavljenim u više hrvatskih gradova, među njima i u Imotskome, što je posvjedočio u knjizi *Sunčani sat ili sunčanik* (Zagreb, 2014.). U ovoj posmrtno objavljenoj zbirci *Imotske pripovisti* uvršteno je 16 priča i humoreski u kojima se Vlade „sve u šesnaest” veseli zapisujući uglavnom stvarne osobe i događaje koji su se zbili u našem Gradu na Gori od sredine prošlog pa do početka ovog 21. stoljeća. Među njima je i antologijska priča *Naš Ado*.

Boris Pervan - *Imocke priče*

Najviše tekstova, njih tridesetak sabrano je u knjizi *Imocke priče* gospodarstvenika i publicista Borisa Pervana, osnivača i tajnika Zavičajnog društva Imočana u Zagrebu. U vlastitoj je nakladi 2014. objavio knjigu *Tragom prezimena Pervan*. Bio je izvanredan kozer, imitator i pripovjedač. U svojim zapisima opisao je cijelo 20. stoljeće Imotske krajine, od nekih sudbina boraca iz Prvog svjetskog rata, preko

svojih dječaćkih i momaćkih doživljaja uoči, za vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata, školovanja, služenja vojske i rada u Zagrebu, nekoliko je priča posvetio starim kulturnim imotskim obrtnicima, a u tom višežanrovskom štivu, u kojemu se skladno prožimaju autobiografski, dokumentarno-povijesni i književni diskursi, na koncu je ispričano i desetak slavni pučkih anegdota.

Mladen Vuković

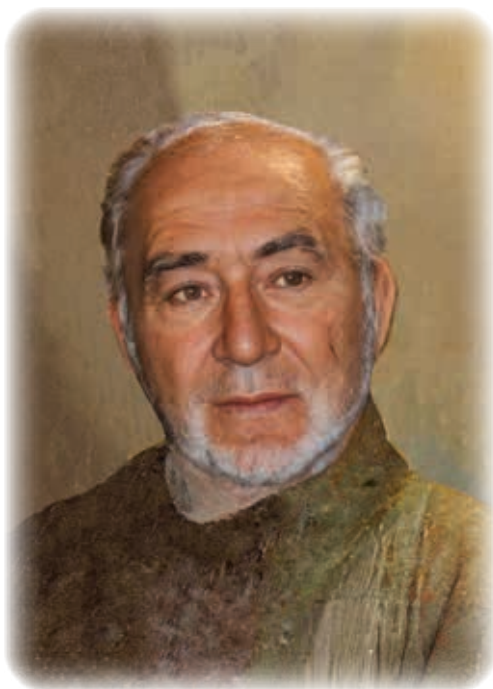
KROZ MUKE DO POUKE

I danas sam sretan kad svom djetetu ili unucima roditeljski ukazujem na pravi put riječima svog gimnazijskog profesora Mladena Mostarčića. Tekle su sedamdesete, škola još bila odgojno-obrazovna ustanova. Vrijeme je slušanja roditelja i poštivanja učitelja i svećenika (iako je službeno slavljenje Uskrsa i Božića bila još daleka budućnost). Sramežljiva i bojažljiva seoska mladež nakon osnovne škole dolazi u grad. Nastavlja se put istine: kroz muke do pouke. Ne iznevjeriti roditelje i biti ponos mjestu iz kojega dolaziš. Mnogi su svakodnevno pješačili i po

sat vremena od kuće do škole, a nakon nastave čeka ih opet isto u povratku. Najčešće oskudno odjeveni i obučeni, više gladni negoli siti, bez marende u zovnici i bez novaca u džepu. A opet sretni, nasmijani, zadovoljni, radoznali i iskreni u svojim mladenačkim iskušenjima i traženjima.

Riječ ohrabrenja i podrške puno nam je značila. Topla riječ i zlatni zub u osmijehu profesora Mostarčića prva je slika koja mi je ostala u mislima iz tih gimnazijskih dana.

Nije mu bilo teško reći istinu, ukazati, uputiti. Kroz muke do pouke.

Mladen Mostarčić

Bez truda i rada, nema rezultata. Ni na njivi, ni u školi!

Neke poučne zgode koje je profesor Mostarčić znao prepričavati, a koje još uvijek pamtim i osmijehom popratim, možda je baš zgodno ovdje spomenuti. Neka i one budu i ostanu

Imotski Njegove i moje mladosti.

*Krstimo ih imenima: Red, Rad i
Disciplina*

Pouka prva, pravila ponašanja:

Od trenutka dolaska i ulaženja u razred profesor traži ozbiljnost i pristojno ponašanje.

– Ajmo ponovo...! Sjednite svi, dobro...! Sad zajedno ustanite, tako lijepo! Eto kako se pozdravlja profesora pri dolasku na sat nastave. E sad

još izravnajte klupe po prvoj, učenik jedan iza drugog, ko po špagu. Tako lijepo! Ajde ti, momak mali, pokupi bačene papiriće iza klupa, sve u koš za otpatke... A ti, curo mala, operi spužvu i obriši ploču. Eto ga, sad možemo početi... Redar, koga nema na nastavi?

Tici i đaku je najteže

Uz osmijeh bi prokomentirao:

– Jadna tica, čim sleti na granu, gleda odakle će je netko pogoditi kamenom ili iz zračne puške. Tako je i đaku: čim u školu, čeka kad će ga profesor prozvati i ispitivati.

Jasan odgovor

Prije početka odgovaranja na pismene zadatke, znao bi nam ukazati:

– Pomalo, pročitaj pitanje, razmisli i odgovori. Odgovor mora biti kratak i jasan. Ako pitam: „Koliko nogu ima krava?“, nije potrebno pisati: „Zadnja desna noga zavijena, na prvoj lijevoj nozi papak malo kraći...“ Sve to ako i je istina, nisi odgovorio na pitanje. Nije potpun odgovor: „Ima 4 noge.“ Treba lijepo odgovoriti: „Krava ima četiri noge.“

Kad sam ja bio direktor škole

Pohvalio bi se kako je u vrijeme dok je bio direktor gimnazije zatvarao vrata škole u 8 sati. A borio se protiv neopravdanih izostanaka! Onda bi

uzeo popis učenika koji su odsutni s nastave, pa nastavlja priču:

– I tako ja to jutro u auto i u Runović, kod roditelja nekoliko učenika koji najčešće izostaju s nastave. Dođem u kuću i pitam za Matu, a ćaća će mu iznenađeno: „Nema Mate kod kuće, otiša je jutros sa zovnicom priko ramena u školu.“ A ja mu kažem: „E ćaća, ćaća. Je Mate otiša, ali nije došla! Upitaj ga danas, kad dođe na ručak, kako je bilo u školi.“

Srijeda, pazarni dan

Na pazarni dan grad pun mladosti. Mami te i zove! A ti moraš slušati novu lekciju iz zemljopisa. Znalo bi ih to jutro po troje-četvero stati ispred vrata učionice i čekati profesora prije početka sata, zamolit će ga da ih pusti, nešto moraju obaviti za roditelje, a to je moguće samo još jutros. Dolazeći do njih, gleda prvome u oči i prije njega će:

– E, a di ćeš ti, Ante?,

A on će milostivo:

– Professore, mora bi otić na pazar, kupit babi germe, to samo sridom ima.

– Ajde, može, kad je za babu! – odobrava mu profesor i već gleda u drugi par očiju:

– A ti, Ane, šta ti tribaš ovo jutro?

A ona se snalazi:

– Ja bih tribala otić u apoteku kupit tablete.

– A, to su sigurno babi tablete, da joj se ne kontra kad se vozi u autobusu

– prekida profesor Anu u smišljanju svoga opravdanja i usput nadodaje: – Ee, jadna baba!

Nije podmićivanje

Kuca mi netko na vratima, klapa, poteže za kvaku. Otvorim, gledam: starija žena ispred ulaznih vrata u stan, torba joj na leđima, na oba ramena. Viri iz nje šljuk, ni zamotan nije – nek se vidi šta je. U rukama joj kokoš špagom vezanih nogu, klepeta krilima. Kaže žena:

– Došla ja vidit kako mi Mate uči i kakve su mu ocjene.

Govorim joj:

– Ma nije ovo škola, moja ženo. To je doli niže, blizu crkve.

Začudeno će žena:

– A meni je Mate reka da mu je provesur ovde na ova vrata.

– Ma je, ženo, Bog te pomoga: profesor je ovde, ali dnevnik i ocjene su doli u školi.

Odnese ga voda

– Nije Mati išla škola, ali roditelji zapeli. Prođe nekako prva četiri razreda, a onda i do osmoga: 1, 2... 1, 2 i – odnese ga voda. Tako bilo i u srednjoj: 1, 2... 1, 2 i – odnese ga voda. Otiša Mate i na studij. Bome završi građevinu, malo pomalo i – odnese ga voda. E sad, samo da ne bi bilo, kad se zaposli i napravi most, prva veća kiša i – odnese ga voda!

Drago Maršić

PEDESETOGODIŠNJICA MATURE

4.D - Maturanti imotske gimnazije 1975.

1. red - s lijeva na desno sjede: Marija Biočić, Zdravka Biočić, Ana Babić, Željko Puljić, Tomislav Kraljević i Gojko Jakić; 2. red - s lijeva na desno sjede: Mara Babić, Marija Lešina, Marko Dropuljić, Anđelko Tomičić, Drago Maršić, Zdravko Kraljević, Velimir Čurčija i Marijan Babić; 3. red - s lijeva na desno stoje: Ana Puljiz, Ljiljana Lešina, Nada Bonovil, Senka Bežovan, Marko Grbavac, Davor Bubalo, Zvonko Mandić, Momčilo Sekulović, Vedran Babić, Jozo Rako i prof. Drago Šalinović; 4. red - s lijeva na desno stoje: Marko Repušić, Mate Puljiz, Mladen Puljiz, Ljubomir Puljiz, Marija Puljiz, Nedjeljka Babić i Mira Juričić

4.D - Maturanti imotske gimnazije 19.07.2025.

Na slici su, s lijeva na desno: Anđelko Tomičić, Mladen Puljiz, Marko Grbavac, Jozo Rako, Ana Babić Sučić, Vedran Babić, Željko Puljić, razrednik prof. Ivan Juroš, Marko Repušić, Marijan Babić, Ljiljana Lešina Klenkar, Zdravka Biočić Slišković, Marija Puljiz Prugovečki, Drago Maršić, Marija Lešina Butigan, Ante Vidak, Velimir Čurčija i čučići Mate Puljiz

SAZRELA SEOSKA IDILA - LXXX

Po otkosu kòsac se poznaje, a po kruvu stòpanjica mlada!

Babine muke i Perine pouke u inim ljetnim prigodama

Oranje i računica

Ore Stipan uz strninu. Ne više na konja, Žeran ga sluša ko da je čeljade.

Brazda do brazde složene, sklādne, od dragosti bi ih gledao.

- Dobro si je sklādijo, moj Stipane - hvali ga baba Grabovčuša dolazeći.

- Da dobro, vidiš sama da je sklādna i ko kose divojačke začesljana! - gordo će joj Stipan.

- Baš tako, moj Stipane. Još da mladi 'oće naučit pa da danas sutra imaš òdminu na njivi - brižljiva je Grabovčuša.

- Nisu mladi ludi! Imaju oni svoju računicu: tamo će di je manje rada, a bolja zarada! - iskreno će Stipan o računici mlađarije.

Da ne dangube

Vraća se Pere iz trgovine. Mora donijeti *kupovni kruv i mliko*. Otišla su vremena *kruva ispod sàča i krave u pojati*. Bilo i bitisalo.

Prolazeći kraj Mandukina vrtla, začudi se da je ona još tamo i klapa s motičicom, a već vruće i cvrčak se oglasio.

- Ajde u lad, Manduka, šta's u vrtlu po vrućini, šta sad radiš, zar gledaš dobit sunčanicu? - ne hvali je Pere, već joj prigovara.

za u kuću. A svega treba. I slatka i slana, i za u frižider, i za kupatilo.

- Nije nekad tako bilo. I sūmanje se moglo. Me'ščini da nisam u godinu dana uzela toliko sitnica i čakonija ko oni u jednomu danu. Došla su čudna vrimena - komentira sama sa sobom baba Manduka.

Unosi Matiša iz auta i dvije vreće krumpira. Krupni, okrugli, niti su ranjeni, niti ih je rovac nagrдио. Bili na akciji, jeftiniji, a u kući treba, bez obzira koje su klase. I sve se potroši.

- Lipi su ti kumpiri, Matiša, samo čini mi se da nisu s Kasalova Dila niti sa Veštide i Velodera. Siguran sam da ji tamo nisi ni sadijo - Pere će mu u prolazu.

- A šta radim? Evo čupam pa sâdim! Šta li bi ti drugo rekla? - spremna je prihvatiti priču baba Manduka, posebno ako joj nešto nije po volji.

- Dobro kad je tako i kad se rugaš, moreš slobodno uzet pa prilivat iz šupljega u prazno, što se mene tiče - sad i Pere naginje na šalu.

- Ajde ti, moj Pere, u 'ladovinu. Eto i mene za tobom! A da ne dangubiš ko ja, uzmi brâdvu ispod grede u konobi pa sici vodu na trupini! - ne ostaje mu dužna baba Manduka, izlazeći pomalo iz vřtla na klánac.

Naši domaći

Iskoristio Matiša subotnje jutro za kupovinu i uzeo što je potrebno

- Ne znam, kume, rugaš li se? Žena mi je rekla da donesem dva vriće kumpira, a po duši ću ti reć: niti sam ih sadijo, niti vadijo! Ni tebi to dodijalo nije. A ovi u vrići, dašta su nego lipi! Ko kad su naši domaći, čini mi se da piše - iz Egipta - zgodno se Matiša rješava znatiželjnog prijatelja.

Šta će ručku

Nije više vrijeme: ne dangubi u kući. *Sprnjauri štogod ručku, baci u se i biži za poslom.* Bilo i prošlo! Danas treba svakome ugoditi, a posebno najmlađima. Na njima svijet ostaje. Otišla je svēkrva na pregled kod doktora pa je danas mlada stōpanjica u kužini, a *ručeno je doba* blizu. Zna nevjesta šta bi djeca rađe, ali hoće da i svēkar čuje i kaže svoju želju. Da ne bude samo *kako dica 'oće.* Razmišlja ona naglas: Raščika ili manistra našuvo?

Odmah će ćako prvi, da ga unuci ne preduhitre, prekidajući nevjestu u dilemi:

- Ma kakva manistra našuvo, nevista moja? Da šta me je potralo iz Njemačke prije vrimenta, nego manistra našuvo! - priznaje Markan svoju muku i dodaje: - Očisti ti i iskrižaj koji list raščike, dok ja ostružem kumpire i donesem komadić suva mesa za u lonac.

Pravi put

Vraća se Toma kući. U mislima je već na igralištu, a dolazi iz crkve.

- Tre! - utrči mali u kužinu i vidje da je baba trgnula i malo se poplašila.

- Ajde, lipo me iznēbuši, mūle jedno i kōpile. Ko je se gāmadi još nada? Da si od koristi, 'ko bi te vidijo! I kaže se Faljen Isus! kad iz crkve dođeš, a ne plašit čeljad. Još da baba vidi kakav si u crkvi bijo, reci mi: po komu je bilo evanđelje?

- Ne znam ja, baba, nisam ja pratar koji govori misu - brani se Toma i negoduje.

- Znam da nisi pratar, ali mo'š govorit i više od njega, a triba bi jezic za zube i sklopljeni ruku slušat pa ćeš znat babi odgovorit kako Bog zapovida! - pametno ga baba navodi na pravi put.

Ugledaj se u dobre

Javlja se Pere i zove rodbinu na sinovu svadbu. Nema više hodanja i posjeta od kuće do kuće, nego mobitel u ruke i deset poruka u tren oka. Ostale će mladenci sami, kako koga znaju i trebaju.

Drugi dan javlja se Peri rođak mu Markan i zahvaljuje mu na pozivu, drago mu da je svadba uskoro i još jedna mlada obitelj u njegovom bližem rodu. Ohrabrilo to Peru pa okreće priču na svoj mlin:

- Eto sad, rodijače, sam znaš da su *dóšle* najbliža rodbina, a to si i ti. Do toga se držalo, a i danas bi bijo red da se kod mladoženje donese janje, pršut, krv ispod sača i bronzin ušćipaka. A za mladence se pripremi kuverta. To je bar lako, da dadeš 'iljadu eura ni'ko ti ništa ne vraća..

- Ej, ej.. Ode ti daleko, pomalo, pomalo! I ja sam ženio svoga pa nisam to od vas bližih dobijao! - pokušava ga Markan prekinuti u nabranjanju.

- Ajde, Bog te pomoga! Ne gledaj sad u to i nemoj se uglédat u loše primjere! - ukazuje mu na svoj način i svituje ga podrugljivi rođak Pere.

Nije od koristi

Zna Mate doći i kad se ne najavi. Kod ženine je svojte pa mu neće zamjeriti. Za nj je to opuštanje i korisna šetnja. Neki će reći da se zametne glavurinom i ode cijelo popodne u skitnju, ali njega to ne tangira.

- Evo ti dolazi zet, opet je sam, bez ćeri ti, ona zar ima posla! - nevjesta će svekrvi, da je na vrijeme pripremi za njegov dolazak, jer ga je vidjela na dnu kolovoza kako dolazi u selo kod ženinih.

- Kud će nevolja s njim u ova doba? Što nije privatijo što god i bijo od koristi, nego dangubi i drugu čeljad zadržava. Sad ću ga ja čuvat i sidit uza nj, a posla na sve strane - negoduje stara majka i prije susreta i pozdrava sa zetom.

- Ajde ne ljuti se, nego misli se šta ćemo mu dat ist! - mudro će nevjesta svekrvi, ko da je još više oštri.

- A šta's dat? Dadni mu mačku!.. Neka izde ono što je i donijo - baba će ljutito i osorno, prije zetova dolaska.

Sve manje užitka

Prođe Velika Gospa i dernek na Vrljici, a nisu se vidjeli. Sretoše se prve srijede po Gospi na Pazaru u Varušu Pere i kum Šimun. Iskušava ga Pere, pružajući ruku pozdrava:

- Nema te na derneku, prijatelju? A ni na misi te nisam vidijo.

- A nisam dolazijo ove godine, nisam moga. Bolila me desna noga nedilju dana, a ženi zub oteka' - brani se Šimun.

- A tako, znači: ove godine nisi moga, a lani nisi bijo! - smijući se zaključuje podrugljivi Pere i dodaje: - Ma šalim se ja, ali izgleda da su nam susreti i viđanja samo od sprovoda do sprovoda. Nema se što drugo reć nego: eto Bog ti da zdravlje do novoga sprovoda! - otužno će i šaljivo Pere na kraju priče.

Pametan zaključak

Ne more ga čudni snovi, nego u snu čudno hrče. Morao se to jutro Pere požaliti čim je došao u Matiše:

- Imam problema, kume Matiša. Navečer zaspem ko béba. Ne smeta mi ništa i ne čujem ništa. Žena mi ujutro govori da previše hrčem. Nāžme me lāktom ispod sebe, da se okrenem na drugu stranu, jer da više od pō ure pišćim i dúšim ko guma od bicikla!

- Kume Pere, možda se ti kad zaspeš pritvoriš u biciklo!? - Matiša će mu zabrinuto.

- A kad je tako, onda je bolje da se u snu pritvorim u biciklo, nego u gudina! - zaključuje Pere priču o svom problemu.

Ljetna prehlada

Òpoti se čeljāde radeć štogod. Onako mokro ne misli na se i ne

čuva se propuha, a prehlada ne pita želiš li je ili nisi. Nagrabúsila tako baba Manduka. Čuje je Pere da kašlje ispred kuće i puše u šudarić. Žali je, ali isto će joj reći:

- Nije zdrava ova litna prilada. Puno kašlješ, baba Manduka, krtiš po po ure i usèknjivaš se. Srića tvoja da imaš u kući čaja više nego biljna apoteka pa ćeš zar nekako izgurat...

- Ajde, moj Pere, Bog zna kad je koga red, ali neće ni'ko ostat za simena! A što kažeš da puno kašljem i krtim, za muku, moj Pere, a ne od dragosti! Nek je lito, ozebla sam do zla Boga. Ne da se kontārisat, rípljem ko da sam u zārogu noćevala - priznaje potanko baba Manduka svoju tegobu.

Drago Maršić

ZAVIČAJNI HAIKU

Kad velika zvona zvone, mala šüte!
*Pouke kroz ljetne slike u govoru moje matere, gledanje
 sedamdeset peto*

Sve će i neće

Vránac na klánac
 i máca na vrátánca
 Mäk na konac neće

Jezik za zube

Žènska glávo
 Nije tvoje govórit
 Slušaj i mùči

Misli se

Velik je píljak
 kad uđe u òpanak
 A brìme na tebi

Nema stida

Za Bogu plàkat
 Razgrádilo klánac
 i ušlo u tuđe

Žedno podne

Cřko od žeđi
 Osúšila se usta
 Nigdi zèzđalije

Ručak navrimo

Kasnije šćucáj
 Mò's zubima za vitrom
 Mäšaj se dok ima

Miriše nakon kiše

Litni pljusak mínu
 Na prašnjavom puteljku
 òkisle ovce

Ima dana

Ne prèda majci
 Zákocèni se zovuć
 a on polako

Godine svoje čine

K'ó po jajima
 Ôda s noge na nogu
 K'o da se líbi

Bože, blagoslovi

Mälo pòmalo
 dan u rògalj dođe
 I život tako

Drago Maršić

PJESME, prvotisak

Upeklo podne

Püćpuríče neumorno
smeđa 'tica prepelica
Od dragosti je slušat

Umorila se i síla
mlada pastirica
Od drágosti je gledat

'Ladovinu piju

Prepelica ispod vrbe
Pastirica ispod murve

Draga mi je vrba
i murva crnica
Draga mi je prepelica
a najdraža pastirica

Uzelo nas vrime

Ako sam se
brez potrebe
s dicom pòbijo
i džvòrek na glavi
danima nosijo
Lako je za to

I nokat palca
desne noge
ostavijo u igri
trčeći bosònog
i još pucajući
promašijo bránku
Lako je i za to

Nego nije lako:
Ni džvòreka više
ni razbijena palca
Nema te 'ko kući
stìnan obàcèrat
Niti ima koga
za na male bránke

Drago Maršić

OLUJA 95

.....
U prigodi 30. obljetnice
 .....

Oluja u srcu.

Oluja u duši.

Oluja u ratu.

Oluja u miru.

Oluja u zlatu.

Oluja u podjeli.

Oluja u pobjedi.

Oluja u šutnji.

Oluja u snazi očevoj.

Oluja u suzi materinoj.

Oluja u tišini molitve.

Oluja u slavi branitelja.

Oluja u časti slobode.

Oluja slavi branitelje.

*Oluja slavi Oluju –
 petoga kolovoza,
 u Kninu, kraljevskom gradu.*

Oluja slavi dan pobjede –

u križu radosti

domovinske zahvalnosti,

hrvatskom trobojnicom:

crvenom, bijelom, plavom,

slavi hrvatsku slobodu

i Gospu Snježnu,

na tisućljetnoj,

kninskoj tvrđavi.

U tišini... i miru hrvatskih grobova...

Oluja slavi dan hrvatskih ratnika.

Oluja slavi Oluju 95 –

Dan hrvatskih branitelja.

Oluja slavi Dan,

*kada se Domovina – Hrvatska,
 ponovno rodila.*

Dragica Zeljko Selak

NAŠI POKOJNICI

Umrli

Slava Blažević
† 9. 12. 2024.

Danica Perić
† 11. 12. 2024.

Luka Turić
† 17. 12. 2024.

Luca Grabovac
† 21. 12. 2024.

Ivan Grbavac
† 31. 12. 2024.

Venka Maršić
† 13. 1. 2025.

Mila Đina Jukić
† 13. 1. 2025.

Mara Maršić
† 20. 1. 2025.

Mara Grabovac Pušić
† 22. 1. 2025.

Kata Vidak
† 5. 3. 2025.

Ante Meter
† 7. 3. 2025.

Mateo Bajić
† 9. 3. 2025.

Mila Pezo
† 22. 3. 2025.

Branko Ban Grbavac
† 19. 5. 2025.

Ana Katavić
† 10. 6. 2025.

Danica Knezović
† 2. 7. 2025.

Slavko Dropoljić
† 5. 7. 2025.

Zorka Grabovac
† 14. 7. 2025.

Ivan Bilić Iko
† 20. 7. 2025.

Ivan Bilić Ivić
† 23. 7. 2025.

Davor Maršić
† 23. 7. 2025.

Ljuba Matic
† 24. 7. 2025.

Mila Rajić
† 25. 7. 2025.

Krešimir Tolić
† 25. 7. 2025.

In memoriam

Branko Božinović
† 2. 5. 2020.

Jure Božinović
† 29. 5. 2017.

Ljuba Božinović
† 3. 8. 1995.

Kruno Brnas
† 30. 9. 2005.

Antonio Cvitanović
† 23. 11. 2020.

Daniel Češljar
† 29. 10. 2020.

Milka Češljar
† 6. 11. 2020.

Ana Ćorić
† 8. 08. 2021.

Danijel Ćorić
† 3. 11. 1998.

Anđa Ćurčija
† 13. 7. 1989.

Ante Ćurčija
† 14. 4. 1975.

Ivan Ćurčija
† 25. 11. 2019.

Ljubomir Ćurčija
† 24. 6. 2015.

Marija Ćurčija
† 5. 11. 1998.

Marija Ćurčija
† 19. 3. 2016.

Milan Čurčija
† 31. 3. 2017.

Marijan Grbavac
† 10. 9. 1969.

Marija Grbavac
† 5. 3. 2008.

Ivan Herceg
† 2. 5. 2000.

Anda Knezović
† 11. 6. 1983.

Nevenka Knezović
† 5. 2. 2018.

Slavka Knezović
† 21. 2. 2010.

Slavko Knezović
† 29. 4. 1991.

Stipan Knezović
† 18. 3. 1996.

Branko Kokić
† 6. 4. 2018.

Danijel Kokić
† 11. 12. 2008.

Jela Kokić
† 13. 9. 1992.

Milica Kokić
† 25. 12. 2000.

Mirko Kokić
† 31. 10. 2015.

Ante Kraljević
† 8. 10. 2006.

Ante Kraljević
† 16. 2. 1979.

Ante Kraljević
† 14. 3. 2014.

Branko Kraljević
† 16. 11. 2019.

Danica Kraljević
† 4. 5. 1989.

Ivan Kraljević
† 6. 7. 2024.

Ivan Zvonko Kraljević
† 26. 4. 2012.

Marija Kraljević
† 18. 10. 1988.

Milan Kraljević
† 22. 7. 1995.

Tonka Kraljević
† 9. 1. 2023.

Ana Leko
† 7. 6. 2010.

Ante Leko
† 11. 2. 2012.

Jozo Leko
† 29. 7. 1995.

Dragica Maršić
† 18. 8. 2023.

Josip Maršić Bankić
† 28. 7. 2024.

Mila Meter
† 14. 4. 1995.

Kristijan Mikulić
† 12. 8. 2021.

Vinko Mršić
† 3. 5. 2015.

Ante Petričević
† 15. 9. 2013

Ante Petričević
† 25. 1. 2024.

Ilija Petričević
† 5. 12. 1980.

Luka Petričević
† 24. 8. 2015.

Mara Petričević
† 29. 11. 2010.

Vinko-Gale Pirić
† 18. 5. 1985.

Stipe Prlj
† 22. 10. 1985.

Krunoslav Radeljić
† 27. 2. 1995.

Mara Ring
† 13. 9. 2015.

Ana Šerlija
† 29. 10. 2005.

Dane Šerlija
† 28. 4. 1985.

Marija Smilja Šimić
† 10. 3. 2023.

Milan (Mirkić) Šimić
† 20. 6. 2020.

Slavko Šimić
† 23. 5. 2007.

Vladimir Škegro
† 9. 11. 2005.

Đurđica Tolić
† 10. 9. 2020.

Frano Jozo Tolić
† 4. 7. 2023.

Ivan Tolić
† 20. 11. 2023.

Nada Tomić
† 16. 11. 1993.

Stipe Tomić
† 31. 7. 2001.

Ivan Tomić-Femić
† 25. 6. 2020.

Jurica Vujčić
† 18. 6. 2024.

MATKOVIĆ
U. Margja Jurčić

CVJEČARNICA
POGREBNE USLUGE
PRIJEVOZ
UDOMOVINI
INOZEMSTVU
FOTOGRAF

SLOBODNA DALMACIJA

TEL/FAX: 02 1/841-166
TEL: 02 1/583-853
MOB: 09 1/500-5565
MOB: 09 8/758-571

WWW.POGREBNO-MATKOVIC.COM
email: pogrebno.matkovic@hi.t-com.hr
BLAJBURŠKA 23, IMOTSKI

"Feral"

OBRT ZA CVJEČARSTVO I POGREBNE USLUGE

Donji Proložac
☎ 091 619 9536 - 097 638 9119

PRIJATELJI LISTA PROLOŽAC

Od Božića 2024. do Velike Gospe 2025.

1. Pere Mršić – 30 €	19. Slava Kolovrat – 20 €
2. Ana Knezović ud. Vice – 20 €	20. Mara Dogan – 50 €
3. Kruno Kraljević – 50 €	21. Mara Poček – 20 €
4. Blaž Odak – 20 €	22. Luka Šipek – 20 €
5. Anka Đuričić Buće – 20 €	23. Neva Bilić – 20 €
6. Mijo Strinić – 15 €	24. Josip Miki Maršić – 20 €
7. Žarko Petričević – 30 €	25. Danica Herceg – 20 €
8. Ferdo Maršić – 50 €	26. Željko Ćurčija – 20 €
9. Mislav Maršić – 25 €	27. Jela Kraljević – 20 €
10. Ljuba Čarija – 30 €	28. Marko Dropuljić – 50 €
11. Miro Buće – 20 €	29. NN – 20 €
12. Robert Škegro – 50 €	30. Vlade Knezović – 20 €
13. Dragica Mirić – 20 €	31. Danica Rimac – 80 €
14. Tonka Knezović – 30 €	32. Anka Tolić – 40 €
15. Marija Blažević – 10 €	33. Danica i Igor Vučić, Glina – 20 €
16. Milka Maršić ud. Paje – 20 €	34. Mirjana Neuberger – 20 €
17. Toni Odak – 20 €	35. Pere Mršić – 100 €
18. Marija Križanović – 40 €	36. Danica Klapirić – 20 €

Sadržaj

Hodočasnici nade.....	1
Majka nade u Godini nade.....	3
Hodočasnici nade po neutabanim stazama ...	6
Prvopričesničko slavlje	8
Prvopričesnici 2025.....	13
Sakrament sv. potvrde (krizme)	15
Krizmanici Župe sv. Mihovila Proložac	17
Veliki četvrtak i Veliki petak.....	20
Bušanje – Srce Marijino.....	27
Proslava Kraljice Mira u Šumetu.....	30
Zlatni i dijamantni pir.....	33
Župa sv. Mihovila Proložac.....	34
Župna kronika 2025.....	37
Savle, Savle, zašto me progoniš?	41
Malena imena srca moga.....	44
Imotsko <i>pričalište</i> na 49. imotskim silima ...	51
Kroz muke do pouke.....	54
Pedesetogodišnjica mature.....	57
Sazrela seoska idila - LXXX	58
Zavičajni haiku	63
Pjesme, prvotisak.....	64
Oluja 95.....	65
Naši pokojnici	66
Prijatelji lista Proložac.....	71

PROLOŽAC

List župe sv. Mihovila, Proložac
God. XLIV., Velika Gospa 2025., Br. 1 (107)
ISSN: 1330-755X

• • •

Izdavač:

Župni ured sv. Mihovila - Proložac,
21264 Proložac Donji
tel.fax: 021/846-025

• • •

Žiro račun:

Župa sv. Mihovila Proložac:
HR 9124070001100566429

• • •

Glavni i odgovorni urednik:

fra Vinko Gudelj

• • •

Uredničko vijeće:

fra Vinko Gudelj,
fra Nedjeljko Jukić,
s. Terezina Bašić,
Krešimir Bajić,
Drago Maršić,
Mladen Vuković,
Tatjana Meter,
Ana Šerić,
Suzana Šimić

• • •

Fotografije:

Boško Čosić
Drago Maršić
Vedran Vidak
Foto Olujic
fra Nedjeljko Jukić
i župni arhiv

• • •

**List izlazi dva puta godišnje dopuštenjem
crkvenih i redovničkih poglavara.**

• • •

Narudžbe, suradnju, zahvale i preporuke
slati na adresu:

Uredništvo lista «Proložac»
Župni ured
21264 Proložac Donji
tel.fax: 021/846-025
vinko.gudelj@gmail.com

• • •

Korice:

Žive jaslice, Proložac 2023.,
obitelj Petričević: Ante, Iva i Matej Josip

• • •

Grafičko oblikovanje:

Silvio Družević

• • •

Tisak:

Jafra-print d.o.o. Solin

